NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA.BOX 2231
NEW YORK 17,N.Y.

REC'D JAN 2 1981

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

94 M. 22 N. | 192 Highland Blvd. Brooklyn, N. Y. 11207 | 1980 M. GRUODŽIO [DECEMBER] 19 D. | Telephone Ar plegate 7-7257 | 50 CENTŲ

VIENYBĖS LEIDĖJAI, REDAKTORIAI IR ARTIMIEJI BENDRADARBIAI SVEIKINA SKAITYTOJUS, RĖMĖJUS, SKELBĖJUS IR VISUS VIENYBĖS SIEKIANČIUS LIETUVIUS SU KALĖDŲ ŠVENTĖMIS IR NAUJAISIAIS 1981-AISIAIS, KURIE VIENYBEI YRA NEPAPRASTAI REIKŠMINGI. VIENYBĖ ĮŽENGIA Į 95-UOSIUS METUS!

BROLIŠKOS TAUTOS

MYKOLAS DRUNGA

Valandėlei sustokime ir įsiklausykime į sekančius žodžius:

"Kai dėl barbariškų rusų karinių veiksmų Afganistane, tai žinoma, kad tai buvo žodžiu pasmerkta tarptautiškai, tačiau mes atkreipiame dėmesį į tai, kad pasmerkimas žodžiais neveda į tiesioginį, pozityvų politinį sprendimą ir neatneš taikos, saugumo ir politinio sprendimo Afganistanui ir iš viso tam rajonui. Ką mes norime pabrėžtinai pasakyti savo skaitytojams, tai kad Afganistano padėtis gali nuvesti į tarptautinę katastrofą. Pasaulis privalo suprasti rusų imperialistinės politikos siekimus, kurie remiasi ekspansija, dominavimu silpniems ir atkuntantiems pasaulio kraštams—užvaldymu tų, kurie nepajėgūs atsiginti,—jiems atimama teisė būti laisvais, teisė patiems apsispręsti ir primetama rusiška visuomeninė santvarka."

Ištrauka iš Londone leidžiamo Afganistano pabėgėlių laikraščio "Afghan Voice" antrojo nr. vedamojo. Žodžiai, atrodo, labai panašūs į tuos, kuriuos mes patys nuolatos kartojame—sau ir pasauliui. Tik—ar panašumas visiškai tobulas?

Atlikime mažą bandymą. Abiejose teksto vietose, kur yra žodis "Afganistanas", jį pakeiskime žodžiu "Lietuva". Ir ką gi gausime?

Tiesa, dėl barbariškų rusų karinių veiksmų Lietuvoje, būtent, 1940 ir paskui 1944-45 metais, gal ir buvo iš "pasaulio pusės" šiokių tokių pasmerkimų, tik, deja, toli gražu ne tuo mastu ir ne tuo garsu, kaip Afganistano atveju. Greitai tie menki Lietuvai pritarimo balseliai visai "nuslobo", ir mūsų ūkininkams, į miško brolius išėjusiems, teko iki paskutiniųjų vienui vieniems kautis mirtinoje pasaulio tyloje . . .

Taip, ir atėjo Lietuvon ir vison Rytų Europon kuriam laikui "taika" ir "saugumas"—Pax Sovietica . . . Atėjo per išniekintus partizanų lavonus, per ujamų, mušamų, alinamų, demoralizuojamų tautos sūnų bei dukrų galvas.

O Lietuvos padėtis niekad negalėjo nuvesti į tarptautinę katastrofą, nes Lietuva, maža, užmiršta, pasauliui nerūpėjo. Nei jos, nei jos kaimynų žemės gyslose netekėjo alyva, nebuvo ji prie didžiųjų vandens kelių, neglobojo jos nei Alachas, nei jo pranašas Mahometas . . .

Tuo ir skyrėsi anuomet kraujavusi Lietuva nuo šiandieną kraujuojančio Afganistano.

Bet šiaip visa kita—tas pats. Rusų imperializmas, jų ekspansija, dominavimas silpniems, užvaldymas tų, kurie nepajėgūs atsiginti, atėmimas teisės būti laisviems, rusiškos santvarkos primetimas. Viskas tas pats.

"Nėra lengva, kaip kai kas galvoja, afganams laimėti kovą. Tačiau nepaneigiamas dalykas, kad mes tikime į savo pergalę".

Ir Lietuvos laisvės kovotojai tuo tikėjo. Ir žinome, kad ir šiandien tiki.

"Dievas yra su mumis, teisingumas yra mūsų pusėje, kraštas yra mūsų kraštas, ir kiekvienas asmuo krašte jaučia pareigą ginti savo religiją, tikėjimą, tautinę garbę, kultūrą, tradicijas ir kitas savo visuomenines etines vertybes iki paskutinio kraujo lašo. Mes gyvename pagal savo įsitikinimus ir esame pasiryžę kentėti dėl jų. Mūsų karta gerai supranta, kas yra tas biaurusis raudonojo kolonializmo veidas ir kokie jo siekimai mūsų krašte. Tikime, kad mirtis yra geriau negu gyvenimas dabartinėje vergijoje, ir politinis suokalbis prieš mus neprivers mūsų atsisakyti savo nusistatymo".

Ir šiandien ryžtas atsikratyti pavergėjo, jam nenusilenkti ir spjauti į akis lygiai tas pats ir pas afganus, ir pas lietuvius. Toks yra saitas, kuris vieną nuo kitos toli gyvenančias tautas padaro broliškomis.

Tenoras Rimas Strimaitis-Čičinskas, Upytės dvaro ponas, su savo meiluže Albina, kurios rolę atlieka sopranas Margarita Momkienė.

Lino Meilaus nuotrauka

"ČIČINSKO" PREMJERA CHICAGOJE

Vis nepailstantis "Dainavos" ansamblis šį rudenį išėjo į sceną ne paprastu koncertu, o net didesnės apimties teatrinio veikalo pastatymu. Tai, žinoma, jau garsiu tapęs "Čičinskas", tik ne pagal Maironio, o pagal Anatolijaus Kairio libretą . . . ir Aloyzo Jurgučio muziką. Pirmieji du "Čičinsko" spektakliai įvyko lapkričio 8-9 d. d. Chicagoje:

Vieni "Čičinską" vadina opera, antri—operete, treti—šiuo metu Lietuvoj įsigalėjusiu terminu "miuzikliu". Šiaip ar taip būtų, veikalo pagrindą sudaro choras, solistai (jų net 10), orkestras, baletas ir scenovaizdis. Visi sutiko, kad choras dainavo puikiai, net geriau, negu praeityje, ir kad tai nemaža dalimi dirigento A. Jurgučio nuopelnas. Dėl kitų elementų vienodos nuomonės, atrodo, nebuvo. Daugiausia kalbų sukėlė pati muzika. Jei vieni gyrė jos melodingumą, lengvumą ir suprantamumą, kiti joje įžiūrėjo banalumą bei neoriginalumą. Tačiau yra faktas, kad veikalas patiko ypač vyresnio amžiaus žiūrovams, kurie tuo pačiu įvertino ir dainavičių pasišventimą, nenutrūkusį per 35 metus.

Pastatymą režisavo P. Maželis, scenovaizdį sukūrė J. Daugvila, drabužius suprojektavo M. Kripkauskienė, choreografija J. Puodžiūno, solistai: R. Strimaitis, V. Liorentas, V. Paulionis, M. Momkienė, R. Mastienė, J. Savrimas, V. Radys, A. Simonaitytė-Gaižiūnienė, N. Paulauskaitė ir J. Šermukšnytė-Burgess.

Plačiau apie Dainavos ansamblio 35 m. sukaktį ir Čičinsko premjerą Chicagoje skaitykite 8 ir 9 psl.

PASKUTINĖ 1980 M. VIENYBĖS LAIDA

Ši Vienybės laida 1980-aisiais metais paskutinė. Dėl daugelio priežasčių: techniškų sunkumų, darbui atlikti talkos trūkumo—keletos laidų nepajėgėme išleisti. Bet stengdamiesi skaitytojų nenuskriausti, išleidinėjome padidintas laidas, vietoj 12, po 16 puslapių. Tikimės 1981-aisiais būti laimingesni—mat, jie Vienybės 95-ieji! Visi pagalvokime, kaip pasaulyje seniausio laikraščio svarbią sukaktį, galėtume reikšmingiausiai paminėti!

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

Was established in 1886 by Juozas J. Paukstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Vienybė is published bi-weekly by Valerie Tysliava and son Joseph N. Tysliava. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor Valerie Tysliava; Assistant Ann Waivada; Business Manager and Photo Editor Joseph N. Tysliava; Senior Editor Vytautas Širvydas. Contributing Editors: Demie Jonaitis, Juozas Kreivėnas, Edvardas Šulaitis, Vytautas Zalatorius.

Subscription rates: $10.00 for one year. Advertising rates on application.

All rights reserved.
Editorial and Administrative Offices at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: APplegate 7-7257.

Publication No. 659180

mes

Vytautas Širvydas

Artėjant metų galui, dažniau pasižiūrime kurgi buvome per prabėgusius, ir raminamės maloniu melu, būk ateinantys metai būsią geresni. Tačiau, tik apie mūsų laikraščius kalbant, nors metų dienos bėga, bet istorijos nuosprendis stovi vietoje:

Jeigu mūsų spauda sustos ėjus,
Tartum kas ją uždraustų,
Niekas, niekas nebus kaltas,
Tiktai tu, tiktai tu!

☆ ☆ ☆

Tas "tu"—tai tu, Amerikos lietuvi. Mūsų spaudos vargas nepaskandinamas—bjaurybė, moka plaukti. Rašytojas A. Mackus sykį yra pareiškęs. "Norėdami būti lietuviais be lietuvių kalbos mokėjimo, ne tik nutaustumėm, bet galiausiai pasidarytumėm tuščiais patriotais, kurie nuo nutautusių mažai skirtųsi". Nuosprendis žiaurus, bet lietuvybės stipriausiu palaikytoju Amerikos lietuviuose juk yra jų laikraščiai, įskaitant ir tuos, kurie jau turi anglų kalba skyrius, kaip Vienybė, Sandara, Tėvynė ir Lietuvių Dienos.

☆ ☆ ☆

Todėl visų Amerikos lietuvių pareiga, net tų, kurie jau gerai lietuviškai nebemoka, yra tuojau pat įsirašyti savanoriais į tautinę gvardiją ginti mūsų spaudos gyvybei. Tautinės garbės sumetimais ypač reikia toliau į ateitį nešti seniausį pasaulyje lietuvišką laikraštį Vienybę. Už penkerių metų Vienybei bus šimtas metų. Ji 17 metų jaunesnė už žinomą bei įrekorduotą pirmojo žymesnio būrelio lietuvių ateivių iš Lietuvos atvykimą į New Yorką 1869 m. Atvyko septyni; keturi katalikai, trys reformatai. Plaukė per Atlantą kaip Kolumbas—buriniu laivu tris mėnesius. Penki metai iki Vienybės šimto—gana trumpas laikas. Jį lengvai išgyvensime, jei visi pečiais suremsime. Patarlė sako: nuleisk rankas, ir visi tau ant kulnų lips!

☆ ☆ ☆

Kaune 1937 m. savo straipsnyje "Naujasis humanizmas" J. Keliuotis rašė: "Lietuviams, kaip mažai tautelei, ypač svarbu rasti tikrąjį savo pašaukimą, kuris prieš pasaulį, prieš mus pačius ir prieš istoriją pateisintų lietuvio buvimą ir laisvę". Šitokį "Kolumbo Amerikos atradimą" geriausia Amerikos lietuviams padeda rasti jų laikraščiai, ypač tautinė, liberalinių nuotaikų Vienybė, kurios pirmasis numeris juk buvo pavadintas Vienybė lietuvninkų. Ženkime dideliais žingsniais, kad mažieji kojų nepakirstų. Nebūkime lietuviais, kurie turi ir gali, tik nenori ir nieko nedaro, kad nepriskaitytume prie tų, kuriuos prancūzas Voltaire aname šimtmetyje vadino "žmonėmis, apie kuriuos neverta kalbėti".

☆ ☆ ☆

Draugo dienraštį paredagavęs 12 metų, Bronius Kviklys pasitraukė pensijon, tesulaukęs 67-tus metus amžiaus. Mūsų laikraštijos istorijoje žurnalistai plunksnos nepaleisdavo iki daug gilesnės senatvės (Draugo Šimučiui reikėjo pritaikinti net intrigų ir spaudimo), arba atlaikydavo iki mirties. Tačiau mintyje turint Kviklio paruoštus keturius stambius "Mūsų Lietuva" tomus ir neseniai pasirodžiusį naujos serijos Lietuvos vyskupijos tomą, tenka manyti, kad Kviklio energija dar neišsibaigė ir kad ją jis panaudos tolimesniems vertingiems darbams.

☆ ☆ ☆

Amerikiečių ir etninės spaudos akiračiams Amerikoje vis siaurėjant, mūsų du dienraščiai netrukus bus priversti pagalvoti apie vietoje nestovinčio gyvenimo brukamas sąlygas. Pavyzdžiui, apie kaštų kilimą į padebesius, o prenumeratorių nesulaikomą mažėjimą. Televizija ir radijas greičiau, pilniau ir tiksliau Amerikos lietuviui pristato pasaulines ir amerikines žinias, negu mūsų dienraščiai, prašantys po $40 ir daugiau metinės prenumeratos.

Atrodo, mūsų lietuviškas gyvenimas nėra toks, kad reikalautų kasdienio nušvietimo, kurį Amerikos paštas yra kietai nusprendęs pristatyti su mūsų dienraščiais po savaitės ar vėliau. Tokiu būdu leidėjus likimas prives prie to, kad reikės arba pasitraukti iš kelionės, arba suretėti. Bostono Keleivis jau visai pasitraukė, o Aidų žurnalas suretėjo iš mėnesinio į dumėnesinį. Dienraščius suretinus, būtų galima nuleisti iš padebesų prenumeratą, o lietuviškas turinys nenukentėtų, padidinus puslapių skaičių, gavus gerų redaktorių, kurie mokėtų prisikalbinti įdomių bendradarbių.

PABALTIEČIAI LANKĖ MADRIDO KONFERENCIJOS DELEGATUS

Atrodo, kad esama didelio skirtumo tarp Belgrado ir Madrido konferencijų.

Madrido konferenciją atidarant, įvyko pabaltiečių demonstracijos, suorganizuotos laisvųjų latvių. Dalyvavo ir grupė lietuvių bei keletas estų. Demonstracijų metu buvo krauju aplaistyta ir sudeginta Sovietų Sąjungos vėliava. Ispanų policijos reagavimas buvęs gana švelnus.

Kitas labai didelis skirtumas nuo Belgrado konferencijos, tai gana laisvas pabaltiečių priėjimas prie Helsinkio Akto signatarų delegacijų. Belgrade pabaltiečiai nebuvo priimti beveik jokios svetimos valstybės delegacijos, o Madride, antrą savaitę po konferencijos atidarymo, (XI.11) pabaltiečių atstovai tik penkių dienų bėgyje—iki lapkričio 21 d. buvo priimti bent dešimties delegacijų.

Pats pirmasis pabaltiečių susitikimas įvyko su Vatikano delegacijos vadovu Msgr. Silvestrini. Toliau pabaltiečius priėmė Portugalijos, D. Britanijos, Graikijos, Švedijos, Vakarų Vokietijos, Olandijos, Belgijos, Kanados, Liuksemburgo ir JAV delegacijos.

Vliko atstovams sugrįžus į JAV lietuviams atstovavo Alto į Madridą pasiųsti dr. Kazys Šidlauskas ir kun. dr. Juozas Prunskis, kartu su Vladu Šakaliu ir iš Argentinos atvykusiu žurnalistu Arturu Mičiudu, o pas Kanados delegaciją buvo nuvykęs Jonas Simanavičius, Kanados LB pirmininkas.

PABALTIEČIŲ PRAŠYMAS

Pabaltiečių atstovai buvo bendrai sutarę prašyti kiekvienos valstybės delegaciją, kad iškeltų Madrido konferencijoj Pabaltijo tautų laisvės klausimą, o jei jiems patiems nebūtų patogu tai padaryti, tai kad jie paremtų reikalą, jei jis kurios kitos valstybės bus iškeltas.

Madrido konferencijoje dalyvaujančių Vakarų valstybių delegacijų nuomonės buvo gana įvairios.

Vatikano delegacijos šefas aiškino, kad reikalingas balansas tarp konfrontacijos su sovietais ir ryšių su jais, nes katalikai už geležinės uždangos nori pagalbos, kurios jiems nebūtų galima priešingų atveju suteikti. Mes bandėme aiškinti, kad Katalikų Bažnyčia yra pati didžiausia moralinė jėga visame pasaulyje, todėl jos bet koks kompromisas su sovietais gali ne tik apvilti pavergtųjų kraštų katalikus, bet ir turėti neigiamos įtakos. Kun. Prunskis buvo bent keletą kartų ir privačiai susitikęs su Vatikano delegacijos prelatais ir šiuos klausimus kėlęs.

Iš D. Britanijos delegacijos pabaltiečių atstovus priėmė, delegacijos būstinėje, jos pirmasis sekretorius C. Hulse. Jis priminė mums jų delegacijos šefo kalbą po konferencijos atidarymo, kurioje jis minėjo Lietuvos Helsinkio grupės nario Petkaus ir kitų įkalinimą, o šią savaitę kalbėjęs kitas britų delegacijos narys užsiminęs Klaipėdoje tikinčiųjų pastangomis ir lėšomis pastatytą bažnyčią, kurią sovietinė valdžia iš jų atėmė.

PAS VAK. VOKIETIJOS ATSTOVĄ

Pačią didžiausią diplomatinę kurtuaziją parodė Vakarų Vokietijos delegacija, kurios pats šefas ambasadorius Joerg Kastl su savo sekretoriumi priėmė pabaltiečių atstovus. Su pabaltiečiais dalyvavo ir Vladas Šakalys kuris, kaip tų 45-kių pabaltiečių memorandumo signataras pavergtoje Lietuvoje, norėjo atkreipti Vakarų Vokietijos delegacijos dėmesį į reikalą atšaukti niekingą ir negaliojantį Ribentropo-Molotovo paktą, kurio pasėkoje Pabaltijo valstybės tapo Sovietų Sąjungos agresijos aukomis. Vladas Šakalys savo misiją labai gerai atliko.

Švedijos delegacijos vardu pabaltiečius priėmė ambasadorius ir jos šefo pavaduotojas Jan Lundvik, o Olandijos delegacijos vardu priėmė pirmasis sekretorius H. J. Hazewinkei.

Kaip galima spėti, Švedijos delegacijos atstovas nedaug ką pasakė, nes Švedija gana artimas Sovietų Sąjungos kaimynas, o olandas aiškino, kad Olandija pripažino Sovietų Sąjungą tik po II-jo Pasaulinio karo, taigi po Pabaltijo valstybių užgrobimo, todėl jiems nebūtų patogu šį reikalą Madrido konferencijoje kelti.

Pabaiga 3 psl.

Gruodis spaudos mėnuo

JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros Taryba šių metų gruodžio mėnesį skelbia

SPAUDOS MĖNESIU

Tą mėnesį užsisakykime lietuvišką laikraštį ar žurnalą. Praturtinkime savo knygynus lietuvių autorių kūriniais. Paremkime spaudą aukomis. Panaudokime laikraščio, žurnalo prenumeratas ar knygas kaip kalėdines dovanas savo šeimos nariams, giminėms, bičiuliams.

Lietuvių Bendruomenės Apylinkių valdybas prašome organizuoti talkas, garsinimus, kad Spaudos Mėnuo neliktų tik žodis be vaisių.

JAV LB Kultūros Taryba

STEBĖTOJO PASTABOS

Iš Amerikos į lietuvių Vasario 16 gimnaziją Vokietijoje anglų kalbos dėstyti nuvykusi Joana Vaičiulaitytė praneša, kad mokymo ir studentų elgesio atžvilgiu gimnazija stovinti aukštai, bet ją supančios nemalonios apystovos. Vokiečiai, kurie gimnaziją dosniai remia finansiškai, norėtų, kad studentų būtų mažiausia 80, ir kad jų dauguma būtų iš Vokietijos, ir trečdalį lėšų kad parūpintų lietuviai. Dabar per keletą metų mokinių tėra tik po 60, o lietuvių sąskaita jau skolinga 100,000 markių. Finansų stoka gali priversti gimnaziją uždaryti. Amerikos lietuvių Marijanapolio gimnazija Amerikoje, kaip žinome, buvo paversta mokyti kitataučius, o šv. Antano—padaryta vasarotojams patrauklia vietove. Atrodo, kad lietuvių tautos ateitis teglėdi tik gimnazijose Lietuvoje.

□

Viename knygyne Chicagoje suruoštos devynios paskaitos iš Amerikos lietuvių kultūrinio gyvenimo, finansiškai $3,400 suma paremtos amerikiečių National Endowment for Humanities Washingtone, paliko bendrą įspūdį, kad jomis labiausiai pasinaudojo patys lietuviai. Jie sudarė 95% klausytojų, bet ne amerikiečiai, kuriems paskaitos buvo taikomos. Gal stigo atitinkamo gero išgarsinimo? Apie Lietuvą bent lietuviai išgirdo anglų kalba, ką žinojo iš savo lietuviškos spaudos, kuriai šiuo metu ypatingai reikėtų Amerikos lietuvių National Endowment for Humanities ją finansiškai paremti.

□

Anglijos Londono lietuviai rūpinasi išlaikyti visos Europos lietuviams skiriamą savaitinį laikraštį Europos lietuvis, kurį vargina du rimti dalykai: neatsiranda pastovaus gero redaktoriaus ir mažėja prenumeratų skaičius. Sako, vien paštas per metus kainuoja arti $10,000. Svarstoma leidimą nutraukti. Į kapinyną dairosi ir Nidos knygų leidykla, nes žmonės neišperka jų leidžiamų knygų, kurių tarpe yra gerų ir storų. Įdomu, Londone gyvena 70 metų sulaukęs lietuvis R. Baublys, kuris per 30 metų surinko arti 3,000 įvairių lituanistikos knygų, kurias planuoja įteikti kokiam nors Anglijos universitetui.

□

Senuose elementoriuose Lietuvoje būdavo skiepijama: kas skaito, rašo, duonos neprašo. Pas Amerikos lietuvius—jų laikraščių—redaktoriai ir bendradarbiai ir skaito ir rašo, bet visi jau duonos prašo.

□

Trečioji šių metų anglų kalba Journal of Baltic Studies laida vėl labiau derlinga latvių ir estų temomis, negu lietuvių. Lietuviams atstovauja Vytauto J. Černiaus, iš Temple u-to, "The Acculturation of a Group of Lithuanian Women: A Follow Up". Magistro laipsniui Černius 1957 m. parašė disertaciją, kurioje pavaizdavo Chicagos 24-ių vidurinės mokyklos lietuvių studenčių, 17-18 metu amžiaus "amerikonėjimo" vyksmą. Dabartinis straipsnis nušviečia, kas joms nutiko. Iš pirmųjų 24 atsiliepė tik 14. Visos mokėsi seselių kazimieriečių Marijos vidurinėje mokykloje Marquette Park. Dešimt jų, atrodo, jau nubyrėjo, nes į Černiaus vėliausį apklausinėjimą neatsiliepė. Kitos pareiškė dar gana stiprų prisirišimą lietuviškumui, pradedant giminėm-draugais, baigiant kalba bei lietuviškais valgiais.

□

Amerikietis prof. Schmalstieg šiame Journal numeryje parecenzuoja P. Joniko redaguotą Antano Salio "Raštai I: Bendrinė kalba", kurią išleido Lietuvių katalikų mokslų akademija. Nurodo Amerikos lietuviams įdomų Salio straipsnį, patariantį savo vaikus mokyti taisyklingai tarti lietuviškus žodžius. Pavyzdžiui, "būdą" ir "rytą" su ilgąja "ū" ir "y" vietoje trumpųjų. Kitas atsargos reikalaujantis žodis yra "dėti", kuris dažnai tariamas kaip "date" (padaryti "deitą"). Prof. Schmalstieg pabrėžia ir Salio rūpinimasi, kad mes neprivalėtumėm "murder our national name, especially in public". Pavyzdžiui, vienas sako mes "lietuviai", kirčiuodamas galūnę "viai", kitas kirtį deda į vidurį—"tu", trečias, net perkelia į pradžią—"liet". Taisyklingai turi būti "lietuvis" (su kirčiu viduryje, ne gale, kaip "lietuvys"), "lietuviai" (su kirčiu viduryje).

□

Profesorius Antanas Kučas gyvenantis arti ALKO archyvų Putnam, Conn., mini savo 80 metų amžiaus sukaktį. Baigęs istoriją Kauno universitete, jis mokytojavo nepriklausomoje Lietuvoje, iki pasitraukė į užsienį. Amerikoje apsigyveno Scranton, Pa. (dr. Šliūpo "tėvynėje") ir 24 metus vietiniame tėvų jėzuitų u-te dėstė istoriją, prancūzų, vokiečių ir rusų kalbas. Laisvalaikiu 1965 m. parašė Katalikų Susivienijimo istoriją (su eile netikslumų). Parašė geras lietuvių šv. Petro p-jos So. Bostone ir šv. Jurgio p-jos Shenandoah, Pa. istorijas. Dalis jo parašytos Amerikos lietuvių istorijos, su daugeliu spragų bei netikslumų, pakartota ir angliškoje jos laidoje "Lithuanians in America". Jis taip yra dviejų biografijų: kun. Antano Staniukyno ir ark. Jurgio Matulevičiaus-Matulaičio autorius.

□

Kunigai prof. V. Bartuška ir prel. P. Cielešius lankėsi Lietuvoje ir sugrįžę Los Angeles ateitininkams pateikė įspūdžių, kurių kol kas dar nedrįso parūpinti mūsų spaudai. Kun. Bartuška atnašavęs mišias Aušros Vartų koplyčioje ir lankęs katalikų bažnyčias Rygoje ir Maskvoje, kur klebonauja lietuvis kun. Mažeika. Kun. Celiešius buvo komisarų nemalonėje gyvenančio vysk. J. Steponavičiaus 25 metų vyskupavimo iškilmėse šv. Mikalojaus bažnyčioje Vilniuje, dalyvaujant 60 kunigų. Čia sutikęs ir iš tremties sugrįžusią Nijolę Sadūnaitę.

PILIEČIAI LAIMEJO RINKIMUS

ADV. CH. P. KAL

Daugiau kaip 9 mėn. šiame krašte vyko bereikalingi ginčai tarp didžiųjų partijų. Republikonų partija laimėjo. Bet šis laimėjimas nesustiprins ekonominio gyvenimo dėl to, kad demokratai nekooperuos su republikonais. Turiu pažymėti, kad ši partijų procedūra mūsų kraštui yra pragaištinga.

Būsimasis prezidentas R. Reagan paims krašto vairą į savo rankas 1981 m. sausio 20 d. Jis prašys pagalbos visų šio krašto gyventojų. Be pasitikėjimo, vienybės bei lojalumo prezidentas su savo planais gali būti bejėgis.

Pasirodo, kad XX šimt. demokratija pilna to žodžio prasme negali egzistuoti ir konkuruoti su Sovietų Sąjunga dėl įtakos. Mes gi turėtume mokėti sugyventi su "dideliu kaimynu", kad išvengtume didelio susikirtimo ir žmonijos sunaikinimo atominio karo atveju.

Mūsų ekonominė sistema pateko į pasaulinę krizę. Pvz., Chicagos miestas yra žinomas, kaip unijistu centras, kuris ruošiasi nesustiprinti, bet pakenkti. Mūsų mokytojai, ugniagesiai ir policininkai griežtai nusistatę aprūpinti savo "egoistinį" gyvenimą. Jie, nelaukdami naujo prezidento inauguracijos, griežtai reikalauja, kad jų algos ir sąlygos būtų jau dabar pagerintos, nepaisant, kad miesto iždas yra visai tuščias. Mes girdime ju reikalavimą, kad tuojau būtu padidinti real estato, vandens, transportacijos mokesčiai, nors ir dabar tie mokesčiai jau yra pernelyg aukšti ir nepakeliami. Tokia pati padėtis yra New Yorke, Detroite, Kalifornijoj ir kt.

Naujasis prezidentas, atrodo, kad turi gerus planus, pasišventimą bei norus išgelbėti šiam kraštui iš ekonominės krizės. Bet unijų bosai (rodos, lyg jie būtų šiam kraštui svetimi), vieton jungtinėmis jėgomis kovoję ir sustiprinę Ameriką, stovi priešingoje plotmėje—silpnina kraštą.

R. Reagan yra priverstas eiti F. D. Roosevelto ekonominiais keliais. Tie, kurie prisimena 1933-34 metus, žino, kad jis atgaivino kraštą iš ekonominės depresijos ir išvengė revoliucijos. Jo pareiškimai ir darbai sustiprino ne tik ekonomiją, bet ir žmonių dvasią ir pasitikėjimą šviesesne šio krašto ateitimi.

Visi konstatuoja, kad mūsų kraštas yra dideliame ekonominiame pavojuje, siaučiant dideliam nedarbui. (Daugiau kaip 8 milijonai bedarbių). Jeigu mes norime matyti šviesesnę šio krašto ateitį, turime pasitikėti naujai išrinktu prezidentu ir jo administracija, išvengiant streikų ir bereikalingų demonstracijų.

Pabaltiečiai Madride . . .

Atkelta iš 2 psl.

Kiek skirtingiau elgėsi Kanados delegacija, kurios vardu pabaltiečius priėmė D. S. Anstis, vienas delegacijos šefo pavaduotojų.

Jis pasakė, kad Kanada tiki į tyliąją diplomatiją ir kaip pavyzdį nurodė Kanados atsiekimą šeimų sujungime.

PAS JAV DELEGATĄ

JAV delegacijos šefo pavaduotojas ambasadorius dr. Max Kampelman pabaltiečių atstovus priėmė Madrido konferencijos rūmuose. Čia latviams atstovavo Latvių Pasaulinės Federacijos pirmininkas dr. Spilners, lietuviams Alto p-kas dr. Kazys Šidlauskas, o estus—viena estė iš Toronto. Pokalbis su dr. Kampelman užtruko bent pusę valandos. Šalia dr. Kampelman, dalyvavo ir viena JAV delegacijos sekretorė bei Rimas Česonis, bet jie į mūsų pokalbių eigą neįsijungė.

Iš pokalbio su dr. Kampelman susidarė įspūdis, kad JAV delegacija yra pasiryžusi Madrido konferencijoje iškelti Pabaltijo valstybių nepriklausomybes klausimą kaip Europos politinį reikalą.

Dr. Kampelman pabrėžė, kad dabar padėtis esanti geresnė, negu Belgrado konferencijoje, nes niekad nebuvęs sudarytas toks tamprus ryšys tarp NATO valstybių kaip dabar.

SUSITIKIMAI BUS TĘSIAMI

Po lapkričio 21 vyko susitikimai su kitų Vakarų Europos valstybių delegacijomis. Gaila, kad iš lietuvių tepasilikę tik kun. dr. J. Prunskis ir Argentinos lietuvis žurnalistas Arturas Mičiudas.

Kiek teko patirti, tik viena Suomijos delegacija ligšiol atsisakė priimti pabaltiečių atstovus. Po Vlado Šakalio pabėgimo, Sovietų Sąjunga jau spėjo apkaltinti Suomiją, kad ji padedanti pabėgti sovietų piliečiams, nors Šakalys sako, kad jis buvo sutikęs tik vieną vienintelį seną suomį, kuris jam davęs kepalą duonos ir kiek sviesto, kas jį įgalino tęsti savo pavojingą kelionę į Švediją.

Kiek netikėtas atsitikimas įvyko pakeliui į Portugalijos delegaciją. Turėjo priimti dr. Ruy de Brito e Cunha, delegacijos šefo pavaduotojas. Vykstant į ambasadą, mūsų taxi buvo kiek sulaikytas priekyje įvykusios automobilio katastrofos. Ambasadoje mums pasakė, kad dr. Ruy de Brito turėjęs automobilio nelaimę, kaip tik tą pačią, kurią mes buvome matę. Jo sportinio automobilio priekis su diplomatine lentele buvo gerokai aplamdytas. Palaukus jo kabinete keliolika minučių, mums buvo pranešta, kad mus turėjęs priimti atstovas nuvykęs į ligoninę, ir mums beliko tik ant jo stalo palikti mūsų memorandumus ir kitą medžiagą.

Šalia Vakarų Europos valstybių delegacijų lankymo, Madride pasilikusieji lietuviai turėjo progą pasakyti pavergtiesiems lietuviams trumpas kalbas, kurias įrekordavo iš Muncheno atvykęs Radio Liberty atstovas Vilis Skultans, o per Vatikano radiją mūsų pavergtiesiems broliams skirtos kalbos buvo tiesiog perduotos telefonu į Vatikaną iš latvių būstinės. (Pranešimas sutrumpintas iš Alto informacijos.)

K. Š.

LIETUVIAI AMERIKOJE IR PASAULYJE

SIMO KUDIRKOS ŠUOLIO Į LAISVĘ DEŠIMTMETIS

Lapkričio 23 d. Kultūros židinyje New Yorko Lietuvių Fronto Bičiuliai surengė simpoziumą, skirtą peržvelgti ir pasverti visa, ką Simo Kudirkos šuolis į laisvę suteikė lietuviams laisvajame pasaulyje, amerikiečiams ir Lietuvos laisvės reikalui.

Pradėta Simui Kudirkai skirtais Romo Kisieliaus ir Bernardo Brazdžionio eilėraščiais, kuriuos padeklamavo Rasa Bobelytė. New Yorko Bičiulių pirmininkas Vytautas Maželis priminė Kudirkos įvykių eigą, sustodamas ties newyorkiečių lietuvių veikla visoje Simui išlaisvinti akcijoje.

Vytautas Volertas kalbėjo apie Simo šuolio poveikį į lietuvių visuomenę, iškeldamas ypač jaunimo reakciją. Daugelis jų pradėjo didžiuotis esą lietuviai ir degė pasiryžimu padėti Simą išlaisvinti.

Rima Mironienė išminėjo įvykius, turėjusius įtakos ir prisidėjusius prie to, kad eventualiai Simas buvo išleistas į laisvę. Ji čia priminė ir latvį žveją Robertą Briezę, kuris pasauliui pranešė apie Simo sugrąžinimą į sovietų laivą. Ji ypač vertino amerikiečių susirūpinimą Simo likimu ir to rezultate atsiradusiu filmu ir knyga.

Daiva Kezienė, kuriai teko daug keliauti su Simu po Ameriką ir būti jo kalbų vertėja bei matyti, kaip amerikiečiai į viską reaguoja, papasakojo apie Simo šuolio poveikį į amerikiečius ir įtaką tarptautine plotme. Įdomu tai, kad filmo tekstas buvo naudojamas 23-jų pagrindinių JAV miestų mokyklose, o iš įvairiausių vietovių Amerikos vietovių Simui suplaukė per 4,000 vaikų laiškų. Kezienė priminė ir tą gausybę Amerikos ir pasaulio spaudoje buvusių rašinių apie Simą ir Lietuvą.

Pasirodė ir pats Simas. Jis dar sykį jautriai padėkojo lietuviams už jų veiklą, kurios rezultate jis atvyko į laisvę. Įdomiai papasakojo ir neseniai iš Lietuvos atbėgęs Vladas Šakalys, kaip tada žmonės Lietuvoje gaudė žinias apie Simo pabėgimą.

Šalia kalbų, buvo ir vaizdinės medžiagos: ant kelių stalų buvo paroda, vaizduojanti įvairius žymenis, kuriuos Simas yra gavęs Amerikoje ir susitikimuose įvairiuose kraštuose. Kita parodos dalis rodė demonstracijų plakatus, nuotraukas iš demonstracijų. Pabaigai Gerimantas Penikas publikai priminė ir gyvus vaizdus iš tų demonstracijų, parodydamas savo filmų.

Popiežius Jonas Paulius II, vartydamas "Pasaulio Lietuvio" numerį, kuriame rašoma apie Šv. Tėvo kelionę per JAV ir jo sveikinimo žodžius Amerikos lietuviams, kalbasi su Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininku Vytautu Kamantu ir jo žmona Aldona specialios audiencijos metu Romoje. PLB pirmininkas Vytautas Kamantas perdavė pasaulio lietuvių padėką Šv. Tėvui už jo rūpestį okupuotos Lietuvos gyventojų religiniais bei tautiniais reikalais ir prašė dar daugiau jais rūpintis. Šv. Tėvas laimino viso pasaulio lietuvius ir jų šeimas. Nuotrauka Felici

JAV LIETUVIŲ JAUNIMO SĄJUNGOS VEIKLA

Greta ateitininkų, skautų, neolituanų, taip pat Lietuvių Studentų Sąjungos, Amerikoje veikia ir JAV Lietuvių Jaunimo Sąjunga, vienijanti visą jaunimą, nežiūrint jo ideologinės spalvos ir užsiėmimo (studentas ar ne studentas). Tokių Jaunimo sąjungų yra įsikūrusių ir kituose lietuvių gyvenamuose kraštuose (Kanadoj, Vokietijoj, P. Amerikoj), ir visos jos sudaro bendrą Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungą. Šįkart meskime trumpą žvilgsnį į amerikinės sąjungos darbus.

Pradėjusi veikti prieš 4-5 metus, JAV LJS turi jau 11 skyrių, o šiais metais suorganizavo dar naujus du—Denveryje, Col. ir Nashua, N. H. Be to, kaip syk šiuo metu kuriamas skyrius ir Pennsylvanijos kalnų jaunimui, su kuriuo mezgamas artimesnis ryšys.

Sąjunga tiek dalyvavimu, tiek parama daug prisidėjo prie liepos 18 d. demonstracijos Washingtone ir sudarė Gynimo fondą teisiamųjų demonstrantų išlaidoms padengti. Numatoma, kad lėšų reikės ir ateities demonstracijoms, rengsimoms tikslu sukelti spaudos dėmesį Lietuvai ir pakompromituoti, tikslu sukelti spaudos dėmesį Lietuvai ir pakompromituoti sovietus.

Sąjungoj darbuojasi nemaža politiškai aktyvaus jaunimo, rašančio laiškus redakcijoms, apie tautinį, religinį ir politinį persekiojimą Lietuvoje ir tomis pačiomis temomis šviečiančio net ir mažiau išprususius savo bendraamžius lietuvius. Gaires savo veiklai nubrėžė dviejuose paskutiniuose JAV LJS Tarybos suvažiavimuose.

JAV LJS valdyba, kurios pirmininku yra Virgus Volertas, bazuojasi Philadelphijoje. C.

• • •

Dr. Vladas Lelis, vienas Rochesterio lietuviško gyvenimo šulų, lapkričio 9 d. linksmai paminėjo savo 70-tąsias amžiaus sukaktuves. Daktaras yra BALFo ir ALTo skyrių steigėjas, ilgalaikis jų vicepirmininkas, visa širdimi atsidavęs ateitininkų veiklai, vadovavęs jų sendraugiams, stambus šv. Jurgio parapijos mecenatas.

Dr. K. Šidlauskas perrinktas ALTo pirmininku

Dr. K. Šidlauskas ir kun. J. Prunskis Amerikos Lietuvių Tarybos posėdyje pranešė apie jų atliktą uždavinį Madrido konferencijoje, kai lankė įvairių valstybių delegacijas, juodu taip pat užmezgė glaudesnius ryšius su pavergtųjų patriotiniais sąjūdžiais.

Lapkr. 28 suvažiavime išrinktoji valdyba pasiskirstė ir pareigomis: pirmininku dr. Kazys Šidlauskas, vicepirmininkais: T. Blinstrubas, Povilas P. Dargis, dr. J. Jerome, dr. L. Kriaučeliūnas, dr. Vl. Šimaitis, dr. J. Valaitis, gen. sekretorium Gr. Lazauskas, iždininku J. Skorubskas, finansų sekr. P. Bučas, protokolų sekr. K. Radvila, valdybos nariai S. Balzekas, Jr., J. Lekas, V. Naudžius, E. Vilimaitė, įgaliotinis Washingtone dr. J. Genys, reikalų vedėja I. Blinstrubienė, informacijai kun. J. Prunskis.

Išrinkti ir įvairių Alto komisijų pirmininkai: politinės—pirm. dr. K. Šidlauskas, sekretoriato—Gr. Lazauskas, visuomeninių reikalų—dr. L. Kriaučeliūnas, Alto skyrių—T. Blinstrubas, finansų kom.—J. Skorubskas, teisių—dr. J. Valaitis, namų administracijos—J. Skorubskas, spaudos ir informacijų—kun. J. Prunskis.

Pirmininkams palikta teisė parinkti savo komisijoms narius, kurie vėliau bus valdybos posėdyje tvirtinami.

Nutarta Alto delegaciją pasiųsti ir į VLIKo seimą Toronte gruodžio 13-14 d.

RAGINO MADRIDE PRIMINTI PABALTIJĮ

Atsakydamas į dr. K. Šidlausko raštą, senatorius R. Dole painformavo, kad jis pasiuntė laišką JAV delegacijai į Madridą, primindamas kongreso rezoliuciją 200 ir skatindamas iškelti Pabaltijo laisvės klausimą.

Lietuvos pavergimo keturiasdešimtmečio minėjimo programos atlikėjai. Iš k. į d.: dr. V. Vygantas, V. Nasvytytė, J. Malskis, kun. G. Kijauskas, s. j., M. Bankaitytė, R. Urbaitis, D. Staniškienė, B. Gaidžiūnas ir dalis Grandinelės šokėjų. Rengė D. M. N. P. lietuvių parapija. V. Bacevičiaus nuotr.

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS ŽINIOS

Vaclovas Kleiza, PLB vykdomasis vicepirmininkas, lapkričio 22-23 dalyvavo JAV LB Kultūros tarybos sušauktoje kultūros darbuotojų konferencijoje Clevelande. V. Kleiza vadovauja PLB Kultūros komisijai, į kurią šiuo metu įeina Danguolė Valentinaitė ir Romas Kasparas. PLB Kultūros komisija suplanuos ir vykdys PLB kultūrinės veiklos darbus per 1981-83 metus.

Julius Mičiudas, VII-jo Pietų Amerikos Lietuvių Kongreso Ruošos komiteto pirmininkas, Argentinos Lietuvių Centro pirmininkas, Argentinos Lietuvių Organizacijų ir Spaudos Tarybos vicepirmininkas ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seimo narys lankosi JAV ir buvo atvykęs į Chicagą susitikti bei pasitarti su PLB pirmininku Vytautu Kamantu ir PLB vykdomuoju vicepirmininku Vaclovu Kleiza bendruomeniniais reikalais. VII-sis PAL Kongresas įvyks 1981 metų vasario 11-15 dienomis Buenos Aires mieste Argentinoje. Savaitę prieš kongresą Tėvų Marijonų vasarvietėje Villa Elisa (apie 40 km. nuo Buenos Aires) įvyks Pietų Amerikos lietuvių jaunimo stovykla. Į stovyklą ir kongresą vyksta PLB pirmininkas Vytautas Kamantas ir vicepirmininkas kun. Antanas Saulaitis, S. J.

Lituanistikos katedros arba židinio įsteigimo kuriame nors Šiaurės Amerikos universitete reikalu daug reikalingos bei vertingos informacijos surinko ir spaudoje paskelbė PLB įgaliotinis Leonas Raslavičius. Jis taip pat gavo raštiškus pasiūlymus iš eilės universitetų. Jo studijinį darbą plėsdama PLB Valdyba pavedė PLB vicepirmininkui Romui Sakadolskiui organizuoti iniciatyvinę grupę lituanistinio židinio steigimui ir sudaryti tris komisijas: akademikų komisiją, kuri parinks vietą, nustatys pobūdį bei apimtį.

Argentinos Lietuvių Organizacijų ir Spaudos Tarybos (kuri atstovauja Lietuvių Bendruomenei) pirmininkas Leopoldas Stankevičius ir sekretorius kun. Augustinas Steigvilas, dėkodami PLB Valdybai už jos didelį dėmesį ir moralinę paramą Argentinai, ypač už Clevelando "Nerijos" dainininkių gastroles Pietų Amerikoje, atsiuntė PLB Valdybai 500 dol. Savo laiške PLB Valdybos pirmininkui Vytautui Kamantui jie rašo: "Tikime, kad tikrasis pelnas glūdi dvasinėje prasmėje, nes kiekvienas meno vienetas apsilankydamas pas mus sukelia naują entuziazmą dirbti ir kovoti dėl savos kultūros išlaikymo, dėl lietuviškos dainos ar šokių puoselėjimo. Sunku todėl įvertinti mums Jūsų moralinę paramą, kurią mes gauname. Stengiamės atsilyginti toliau tęsdami savo kultūrinį lietuvišką darbą."

Argentinos lietuviai dabar ruošiasi VII-jam Pietų Amerikos Lietuvių Kongresui, kuris įvyks 1981 metų vasario mėnesio 11-15 dienomis Buenos Aires mieste.

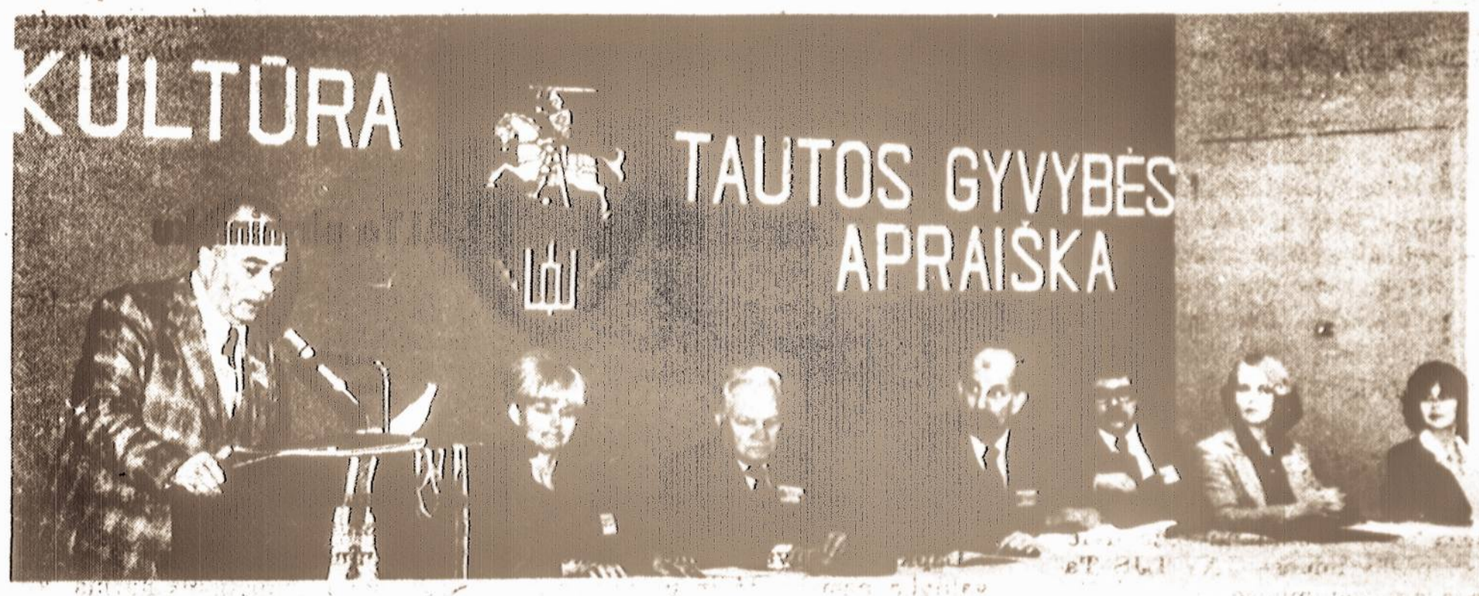

JAV L. B. Kultūros darbuotojų konferencijos programas pravedė J. Stempužis. Sėdi L. B. Kultūros Tarybos nariai: pirm. I. Bublienė, V. Mariūnas, dr. J. Cadzow, dr. A. Idzelis, N. Palubinskienė ir R. Balytė.

JAV L. B. darbuotojų konferencijos atidarymas. Dešinėje prof. T. Venclova.

JAV L. B. Kultūros Tarybos pirm. I. Bublienė sušaukė spaudos ir radijo konferenciją, kurioje davė pranešimą, Kultūros darbuotojų konferencijoje Clevelande. Nuotraukoje spaudos darbuotojai: Iš k. į d. N. Kersnauskaitė, J. Malskis, V. Mariūnas, pirm. I. Bublienė, kun. G. Kijauskas, s. j., V. Kavaliūnas, A. Balašaitienė ir V. Rociūnas.

V. Bacevičiaus nuotr.

"Pasaulio Lietuvio" pasivėlavęs, bet gražus dvigubas liepos-rugpjūčio mėnesių 68 puslapių numeris jau išsiuntinėtas prenumeratoriams. Jame yra daug įdomių straipsnių: iš Lietuvos pogrindyje išleistos "Pastogės" perspausdintas straipsnis apie Mickevičių, Daukantą ir mus; dr. Broniaus Nemicko paskaita apie Lietuvos vadavimo pastangas, skaityta LB politinėje konferencijoje Washingtone; Stasio Barzduko straipsnis apie kalbininką Joną Jablonskį; Vinco Trumpos mintys apie emigrantinius mitus ir kultūrą; Lino Rimkaus reportažai iš LB politinės konferencijos ir baltiškųjų studijų konferencijos; Romo Kasparo reportažas iš VI-sios Tautinių šokių šventės; "Pasaulio Lietuvio" bendradarbių iš Pietų Amerikos kolektyvinis reportažas apie Clevelando "Nerijos" kelionę per Pietų Amerikos lietuvių kolonijas; Ignę Aleknos ir A. Mauragio reportažai apie Simo ir Genės Kudirkų kelionę per Australiją, ir daugelis kitų įdomių žinių apie dabartinę Lietuvą, pasaulio lietuvių politinę veiklą, spaudą, mokslą, kultūrą, švietimą ir auklėjimą, leidinius, sportą ir lietuvišką gyvenimą.

"Pasaulio Lietuvio" rugsėjo mėnesio numeris jau atiduotas spaustuvei ir pasirodys gruodžio mėnesio pradžioje, o spalio mėn. numeris— gruodžio viduryje prieš Kalėdų šventes. "Pasaulio Lietuvį" leidžia, juo rūpinasi ir reikalingas lėšas telkia PLB Valdyba, jį redaguoja Romas Kasparas, Linas Rimkus, Emilija Sakadolskienė ir vyriausias redaktorius Romas Sakadolskis, jį administruoja Daina Kojelytė su talkininkais.

●

Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugijos (kuri atstovauja Lietuvių Bendruomenei) naują valdybą sudaro pirmininkas Vytautas Dorelis, vicepirmininkas Antonio Grigorio Šleivys, sekretorė Silvina Šapokaitė, antrasis sekretorius Pranas Baliukonis, iždininkė Janė Trakimienė, antrasis iždininkas Julio Alberto Siniauskas ir narys Bronislavas Staponius. Kontrolės komisiją sudaro Adolfas Kaušinis, Stasys Goda ir Antanas Gudynas. Naujasis vicepirmininkas A. G. Šleivys yra jaunas visuomeninin-kas, jis dalyvavo IV-jame Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongrese kaip Urugvajaus jaunimo atstovas ir neseniai lankėsi JAV bei Kanadoje kaip "Ąžuolyno" tautinių šokių grupės šokėjas.

●

PLB Valdybos pirmininkas Vytautas Kamantas ir narys sporto reikalams Zigmas Žiupsnys gruodžio 20 d. išskrenda iš Chicagos kartu su sportininkų ir turistų ekskursija į Australiją. Ten kelias dienas lankysis Sydney ir Melbourne miestuose ir dalyvaus Australijos Lietuvių Dienose, kurios prasideda gruodžio 26 d. Adelaidėje. Jų metu vyks Australijos Lietuvių Bendruomenės krašto tarybos sesija, kultūriniai parengimai, iškilmingos pamaldos, sporto žaidynės, bus minima Australijos LB 30-ties metų [illegible]os sukaktis ir kt.

LIETUVIAI CHICAGOJE

Kun. Al. Kezys buvo aprašytas Chicago Sun-Times dienraštyje lapkričio 21 d. laidoje. Ten buvo įdėti du jo meniški foto darbai, trumpai apibudinant ir jo kūrybą. Pažymėta, jog nežiūrint kad jis nėra turėjęs formalaus išsimokslinimo fotografijos srityje, jo darbai yra buvę plačiai išstatyti parodose ir yra išleistos kelios jo kūrinių knygos.

John Adomaitis (rašoma Adomaytis) minimas Chicago Tribune dienraštyje (lapkričio 23 d.) kaip vienas iš 28 Illinois valstijos loterijoje laimėjusių milijoną dolerių. Jam ši laimė pasitaikė 1976 metais jau pasitraukus į pensiją. Šiuo metu Adomaitis yra 76 m. amžiaus. Laikraštyje yra įdėta ir Adomaičio nuotrauka.

Brolis Petras Kleinotas, jėzuitų vienuolijos narys, lapkričio 23 d. Chicagoje paminėjo 50 metų sukaktį šios vienuolijos eilėse. Tą dieną buvo atnašautos šv. mišios Jėzuitų koplyčioje, o vėliau vyko minėjimas Jaunimo Centre, kur buvo pasivaišinimas ir meninė dalis. Brolis Kleinotas yra vienas iš nuoširdžiausių jėzuitų vienuolių, kuris savo darbais ir geru pavyzdžiu daugiau dirba, negu kiti tik kalba

Rimvydas Cinka, anksčiau labiau pažįstamas kaip Chicagos humoro sambūrio—Antrojo Kaimo aktorius, užsirekomenduoja ir kaip grafikas. Jo darbų paroda buvo surengta lapkričio 8-9 dienomis Detroite, kur ją atidarė LB Detroito apyl. pirm. Narimantas Udrys.

Povilas Dilys, reformatų kunigas, kuriam praejusią vasarą suėjo 75 metai amžiaus, yra vienas iš pirmųjų dvasiškių lietuvių tarpe, pradėjusių puoselėti ekumeninę dvasią tarp protestantų ir katalikų.

Anatolijaus Kairio dvi naujos istorinės dramos: Vyskupo sodas ir Kryžkelė išėjo iš spaudos ir yra platinamos Chicagoje.

Zarasiškių klubas Chicagoje spalio 18 d. paminėjo 45 m. sukaktį nuo savo įsisteigimo. Minėjime dalyvavo ir pagrindinį žodį jame tarė klubo steigėjas dail. Mikas Šileikis. Ta proga pagerbta ir vyriausioji narė, 100 metų sulaukusi Apolonija Barauskienė. Meninę dalį atliko Juozo Grimskio vadovaujamas Racine (Wisc.) moterų kvartetas, akompanuojant Ramonai Maillet. Klubas pajėgus nariais ir finansais; jam dabar pirmininkauja Petras Blekys.

Jonas Pateckas, gyv. Marquette Parko lietuvių kolonijoje, per Vienybės atstovybę Chicagoje įteikė 50 dol. už atsilikusią laikraščio prenumeratą. Tai gražus pavyzdys kitiems Vienybės skaitytojams, kurie laiku neprisirengia už laikraštį užsimokėti. Chicagoje už laikraštį atsilyginti galima vietinėje Vienybės atstovybėje—1330 S. 51 Ave., Cicero, Ill. tel. 652-6825.

CHICAGOS BRIGHTON PARKO LITUANISTINĖ MOKYKLA

Mokykla šiais metais pradėjo 31-sius savo darbo metus. Metų skaičiumi mokykla auga, bet mokinių skaičius, kaip ir visur, sumažėjo. Bet darbas sėkmingai tęsiamas toliau, pamokos vyksta kasdien, veikia visi aštuoni skyriai ir lietuviškai silpnai kalbančių, ar visai nemokančių klasės. Mokykla ruošia savo tradicinius parengimus Kalėdų Eglutę, Vasario 16-tos minėjimą, mokslo metų užbaigimą ir abiturientų išleistuves, mokyklos balių, dalyvauja Lietuvių Bendruomenės renginiuose ir bendrosios mokyklos ir parapijos įvykiuose. Tik sumažėjus mokinių skaičiui, mokykla sunkiai verčiasi finansiškai.

Todėl mokyklos vadovybė kreipiasi į Brighton Parko lietuviškąją visuomenę ir į įvairias joje veikiančias organizacijas prašydami kiek galima remti lituanistinę mokyklą, kurios tikslas yra išmokyti lietuviukus mūsų gimtosios tėvų kalbos, įskiepyti meilę Lietuvai ir paruošti jaunąją kartą tolimesnei lietuviškai veiklai. Lituanistinė mokykla nėra vien tėvų reikalas, ji turi būti svarbi visiems lietuviams, visi turime jai padėti tiek moraliai tiek finansiniai.

PENKTASIS TEATRO FESTIVALIS CHICAGOJE

Lapkričio 26-30 dienomis Chicagoje vykusiame Penktame Š. Amerikos lietuvių teatro festivalyje reiškėsi 6 teatrai, kurie davė 7 pastatymus. Dalyvavo du Chicagos ir po vieną iš Rochesterio, Los Angeles, Toronto ir Hamiltono.

"Vieno žmogaus teatrą" atliko iš New Yorko atvykęs akt. Vitalis Žukauskas, kuris pirmąjį vakarą davė humoristinę programą. Taip pat jis trumpai pasirodė ir uždaromajame bankete paskutinį vakarą (lapkričio 30). Čia buvo paskelbti ir festivalio laimėtojai ir įteikti atžymėjimo ženklai. Festivalio rengimo komiteto pirm. buvo Anatolijus Kairys, o festivalį globojo JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros Taryba.

Plačiau apie šį festivalį bus sekančiame numeryje.

Lietuvių Foto parodos atidaryme susitinka kun. P. Daugintis, s. j.—vienas iš Mūsų Žinių redaktorių su Vienybės bendradarbiais—V. Zalatorium ir Z. Degučiu.

Dr. S. Budrys įteikia vienam iš lietuvių foto parodos prizų laimėtojui—Jonui Kupriui atžymėjimo ženklą. Viduryje—kun. A. Kezys.

Ed. Sulaičio nuotr.

Lietuvių foto paroda Chicagoje

Kaip ir kiekvienais metais taip ir šiemet Jaunimo Centre buvo surengta lietuvių foto paroda, kuri yra jau devintoji iš eilės. Šią parodą, sutraukusią 35 foto menininkus, atidarė Lietuvių foto archyvo vedėjas kun. A. Kezys, o apie parodą plačiau pakalbėjo jos faktiškas organizatorius St. Žilevičius.

Iš viso parodoje buvo eksponuotos 224 foto nuotraukos, iš kurių 157 spalvotos, o likusios—nespalvotos.

Šioje parodoje, kaip svečiai dalyvavo ir du labiau pasižymėję foto menininkai—Uosis Juodvalkis ir kun. Al. Kezys. Jų darbai nedalyvavo konkurse, renkant geriausias nuotraukas. Premijos už spalvotas nuotraukas paskirtos: I-Vladui Feiferiui, II-Jonui Kupriui, III-Stasiui Žilevičiui; už nespalvotas: I-Kaziui Daugėlai, II-Linui Meilui, III-Rimui Damijonaičiui. Šiems laimėtojams (nevisi buvo atvykę) Lietuvių foto archyvo tarybos pirm. dr. Stasys Budrys įteikė atžymėjimus.

Po parodos Jaunimo Centro kavinėje Rūta Augiūtė rodė skaidres iš jos dviejų viešnagių Lietuvoje. Kaip iš vaizdų atrodė, ši jaunuolė turėjo progą plačiai po Lietuvą pakeliauti ir padaryti nuotraukų ir ten, kur kiti neturi galimybių nuvykti. Jos parodyti vaizdai ir komentarai buvo geri. [eš.]

• • •

Dail. Pauliaus Augiaus 20-sios mirties metinės buvo prisimintos gruodžio 6 d. šv. mišiomis jėzuitų koplyčioje Chicagoje. Po to Jaunimo Centro kavinėje buvo rodomos dail. Augiaus gyvenimą ir kūrybą vaizduojančios skaidrės.

Fotografai, kurie dalyvavo lietuvių foto parodos atidaryme Chicagos Čiurlionio vardo galerijoje.

Ed. Šulaičio nuotr.

Vaizdas iš Balio Gaidžiūno poezijos knygos "Mano kartos likiminiai metai" pristatymo Chicagos Jaunimo Centro kavinėje lapkričio 12 d. Kairėje matomas B. Gaidžiūnas, toliau—kun. J. Vaišnys, N. Kernsnauskaitė, rašyt. St. Santvaras, A. Juodvalkis ir kt. Ed. Šulaičio nuotr.

BALYS GAIDŽIŪNAS IR STASYS SANTVARAS

Balys Gaidžiūnas (iš Clevelando) ir Stasys Santvaras (iš Bostono) buvo kaltininkai vakaronės, kurią lapkričio 21 d. surengė skautės. Čia buvo pristatyta pirmojo eilių knyga—"Mano kartos likiminiai metai", į kurią gana plačiai pažvelgė Stasys Santvaras. Nors pats autorius save nėra linkęs laikyti poetu, tačiau tikrasis poetas norėjo jį ir susirinkusius įtikinti, jog Gaidžiūną vis dėl to poetu galima skaityti. Panašiai kalbėjo ir kita clevelandietė—skautė Nijolė Kersnauskaitė.

Čia taip pat buvo skaitoma ir Gaidžiūno eilių, kurių vėliau ir jis pats paskaitė, o taip pat tarė į susirinkusius chicagiečius žodį. Kaip atrodė, chicagiečiai jo patrijotiškomis ir vietomis gana politiškomis eilėmis buvo susidomėjusi. Kaip kurie net ir jo knygą įsigijo, kurią pats autorius po oficialios dalies pasirašinėjo.

• • •

Artūras Mičiūdas, Argentinos lietuvių veikėjas, kuris dalyvavo Madrido konferencijoje kaip stebėtojas, grįždamas atgal į namus buvo sustojęs ir Chicagoje. Su juo pasikalbėjimas buvo perduotas Margučio radijo programoje gruodžio 10-11 dienomis.

Solistas Arnoldas Voketaitis gruodžio 7 dalyvavo Chicagos Lyric Operoj įvykusio labdaros koncerto programoj. Pelnas paskirtas Italijos žemės drebėjimų nuskriaustiem šelpti.

Kun. dr. Tomas Žiuraitis, O. P., gruodžio 2 d. buvo atvykęs į Chicagą dalyvauti savo brolio Leono laidotuvėse. Gruodžio 6 d. jis išskrido į Bayonne, N. J. šv. Mykolo parapiją ten tęsti Nekalto Prasidėjimo noveną.

KUN. DR. J. ŠARAUSKAS

Kun. dr. Jurgis Šarauskas, metus laiko išbuvęs JAV Valstybės departamento pareigūnu, sugrįžo atgal į Chicagą. Kardinolas John Cody jį paskyrė vikaru į Chicagos vakariniuose priemiesčiuose esančia šv. Pranciškaus Xavier parapiją (La Grangę miestelyje). Prieš paskyrimą kun. Šarauskas buvo priimtas pačio kardinolo ir su juo ilgokai kalbėjosi.

Kun. Šarauskas taip pat numato vėl įsijungti į lietuvišką veiklą, kurioje reiškėsi prieš išvažiuodamas į Washingtoną, nors ir tada dirbo nelietuviškoje parapijoje.

• • •

"The Christian Science Monitor" paskelbė per kelis puslapius ilgą straipsnį apie Vladą Šakalį. Po jo, per visą pusę puslapio įdėtą nuotrauka parašyta: "Lietuvis patriotas". Straipsnis, kurį parašė laikraščio štabo korespondentas Daniel Southerland, pavadintas: "He talked back to the KGB".

Straipsnyje autorius duoda geografinių ir istorinių žinių apie Lietuvą, smulkiai aprašė kelis Šakalio pasikalbėjimus su KGB tardytojais ir papasakoja apie Šakalio bėgimą iš Vilniaus.

Washington, D. C. Amerikos Balso radijo rūmuose lapkričio 14 direktorė M. Bitterman pagerbė lietuvių programose ištarnavusiuosius 25 metų lietuvių tarnybos vedėją Alfonsą Petrutį ir žurnalistą-teisininką Juozą Vitėną.

Fred Petrauskas dirba lėktuvų skrydžių kontrolierium Montreal, Que., Kanadoj aerodromo radaro bokšte. Jis išrinktas kontrolierių sąjungos Montrealio skyriaus pirmininku.

VLADO ANDRIJAUSKO JAUKI UŽEIGA

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ TAUTIEČIAMS VISAME PASAULYJE LINKI SAVININKAS VL. ANDRIJAUSKAS

778-1203 2500 W. 69th Street - Chicago

LIETUVOS ATSTOVO SVEIKINIMAS ŠVENČIŲ PROGA

Lietuvos Pasiuntinybės ir savo vardu nuoširdžiai sveikinu visus lietuvius Kalėdų švenčių ir Naujųjų 1981 Metų proga.

Reikšdamas dėkingumą spaudai, veiksniams, organizacijoms ir pavieniams asmenims už žygius Lietuvos reikalais bei atodairą Lietuvos diplomatiniams ir konsulariniams atstovams, linkiu, kad 1981 metai visiems būtų sėkmingi asmeniškai ir ypačiai koordinuotoje veikloje ginant pavergtųjų tautiečių pagrindines teises ir Lietuvos laisvės bylą.

DR. S. A. BAČKIS
Lietuvos atstovas
Washington, D. C.

Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba sveikina visus geros valios lietuvius plačiame pasaulyje ir savo mintimis ir troškimais jungiasi su visais.

Praėjusiais metais susirinkome į didingą VI-ąją Tautinių Šokių Šventę, dar kartą patvirtinti lietuvių išeivijos gyvastingumą. Su pasididžiavimu sekėme sustiprėjusį tautos pasipriešinimą okupantui Lietuvoje, kuris ypatingai pasireiškė visa eile naujų pogrindžio leidinių. Atkreipę didesnį dėmesį į Lietuvą giliau pajutome tą ryšį, kuris jungia mus vienus su kitais ir su pavergtąją tauta.

1981 metais minėsime 40 metų sukaktį nuo 1941 metų sukilimo prieš okupantą. Ši sukaktis tepaskatina mus su dar didesniu ryžtu siekti visų bendro tikslo—Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės.

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS VALDYBA

Kristaus gimimo šventei artėjant, sveikiname Jus—Amerikos ir laisvojo pasaulio lietuviai ir Jums linkime tyro džiaugsmo, taikos ir ramybės šeimose bei asmeniniame gyvenime.

Taipgi sveikiname savo brolius ir seses pavergtoje Lietuvoje, didžiuojamės Jūsų ryžtu ir drąsa kovojant prieš pavergėją ir stebimės Jūsų nepalaužiama valia išlikti laisvais lietuviais.

Sveikiname visus lietuviškuosius veiksnius, parapijas, organizacijas, klubus ir laikraščius, linkėdami ir toliau dirbti ir nepavargti.

Pagaliau sveikiname PLB ir visų Kraštų Valdybas, apygardas ir apylinkes. Linkime, kad 1981 metais mūsų gretos dar daugiau sustiprėtų ir, kad bendromis pastangomis priartintume Lietuvos laisvės rytą.

JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS KRAŠTO VALDYBA

Sveikinu Vienybės leidėjus V. Tysliavienę ir jos sūnų Juozą Natangą, red. J. Valaitį ir skaitytojus Kalėdų švenčių ir Naujųjų 1981 Metų proga, linkėdamas visiems sveikatos ir sėkmės, kad Vienybė dažniau pasirodytų.

ADVOKATAS CHARLES P. KAL
Chicago, Ill.

POETO LAUREATO NAŠLĖS SVEIKINIMAS

Pagarbiam prisiminimui, mano mylimo vyro advokato, Poeto Laureato, Nado Rastenio, kuris su atsidėjimu paruošdavo nuoširdžius sveikinimus, atlankydamas beveik kiekvieną iš arti ir toli Šventų Kalėdų švenčių ir Naujųjų Metų proga. Daugiau jo nebėra mūsų tarpe—, ilsisi užtarnautą ramybę—o aš prisimindama niekados neužmirštu savo brangaus vyro.

Jo atminčiai Vienybės palaikymui aukoju $25.00. Tą pačią progą sveikinu Vienybe ir linkiu Kalėdų švenčių ir laimingų Naujųjų 1981 Metų.

Nuliūdusi žmona,
N. RASTENIENĖ
Baltimore, Md.

DAINAVOS 35 METŲ SUKAKTIS

Chicagoje gyvuojantis Lietuvių Meno ansamblis Dainava lapkričio 8-9 dienomis Marijos aukšt. mokyklos salėje pastatyta Čičinskio opera atžymėjo savo 35 metų gyvavimo sukaktį.

Šis vienetas įsikūrė 1945 metais Vakarų Vokietijoje Hanau lietuvių stovykloje. Pirmieji steigėjai buvo A. Dzirvonas, E. Daniliūnas ir J. Juodis. Dar bevardžiui chorui vadovavo, stovykloje gyvenę, muzikai: Vl. Adomavičius, St. Radzevičiūtė ir J. Žemaitis, 1946 m. pakviečiamas muz. Br. Jonušas, kuriam vadovaujant, choras buvo pavadintas Dainavos vardu. 1950 metais ansamblis persikėlė į JAV, kur Chicagoje tęsia savo veiklą.

Per 35 metus ansamblis turėjo virš 300 koncertų, 11 muzikinių veikalų, 5 klasikines oratorijas ir 4 lietuviškas kantatas. Beveik kas metai atlikdavo meninę programą Vasario 16-sios minėjimuose; kas metai Kalėdų ir Velykų šventėse giedojo Sv. Kryžiaus bažnyčioje, Chicagoje, iškilmingas mišias. Savo repertuare turėjo 8 mišraus ir vyrų choro mišias. Dalyvavo visuose Dainų ir Tautinių Šokių švenčių metu jungtiniuose choruose.

Ansamblis turėjo 2100 repeticijų. Bendrai sudėjus, visi dainaviečiai ir vadovai turėjo virš 505,000 darbo valandų. Gastrolėse po JAV ir Kanadą padaryta virš 20,000 mylių kelio.

1971 metais ansamblis atžymėjo savo veiklos 25-tąsias sukaktuves, pastatydamas pagal A. Kairio libretą Br. Budriūno operetę *Sidabrinė Diena*, *diriguojant muz. P. Armonui. Chicagoje operetė* buvo kartota 3 kartus ir Detroite buvo pastatyta vieną kartą.

Dirigentui P. Armonui iš pareigų pasitraukus, ansamblio muzikine vadove buvo pakviesta muz. Audronė Simonaitytė, neseniai atvykusi iš Lietuvos. Jos, kaip ansamblio dirigentės, debiutas įvyko 1975 m. Vasario 16-tosios Nepriklausomybės šventės minėjime Marijos aukšt. mokyklos salėje. Sėkmingas A. Simonaitytės darbas pasibaigė po trejų metų, jai išsikėlus iš Chicagos.

Tada ansamblį "išgelbėjo" kitas iš Lietuvos pasitraukęs tautietis—muz. Aloyzas Jurgutis. Jis tuojau buvo pakviestas muzikiniu vadovu ir dirigentu. Negana to jis tuoj pagal rašyt. Danutės Bindokienės parašytos Pamario Pasakos tekstą sukuria muziką ir šis kūrinys išvydo scenos šviesą 1976 m.

Sekančiais metais ansamblis parodo kitą muz. A. Jurgučio kūrinį—Kulgrindą (tekstas Nijolės Jankutės), o 1979 m.—to paties autoriaus patriotinę muzikinę dramą—Emiliją Platerytę.

Minint ansamblio 35 metų sukaktį A. Jurgutis sukūrė savo ketvirtąjį kūrinį, pavadintą Čičinsko opera (tekstas Anatolijaus Kairio). Šis buvo gana nelengvas užsimojimas. Buvo pasikviesta solistų iš kitur—Rimas Strimaitis, Vytautas Paulionis. Atvyko ir buvusioji dirigentė—Audronė Simonaitytė (Gaižiūnienė). Kiti solistai—vietinės pajėgos: Valentinas Liorentas, Margarita Momkienė, Roma Mastienė, Julius Savrimas, Vytas Radys, Nelia Paulauskaitė, Julita Šermukšnytė-Burgess.

Taip pat buvo "importuotas" ir operos režisierius—Petras Maželis iš Clevelando. Dailininku buvo Jurgis Daugvila, rūbų projektuotoja ir atlikėja — Monika Kripkauskienė, choreografas — Jaunutis Puodžiūnas, akompaniatorė-Živilė Modestiene, dirigento asistentė-Rasa Šoliūnaitė ir kt. Buvo sudarytas mažos apimties simfoninis orkestras (iš 21 asmens). Tas viskas pareikalavo daug išlaidų, tačiau mecenatų bei rėmėjų dėka buvo

Dviejų ansamblių vadovai: L. T. M. ansamblio Čiurlionio pirm. V. Plečkaitis ir Dainavos ansamblio pirm. A. Smilga. V. Bacevičiaus nuotr.

įstengta išlaidas nugalėti. Taip pat ir publikos abi dienas atsilankė daugiau negu 2,500, kas parodė, kad Chicagoje dar esama nemaža žiūrovų, jeigu tik kas nors didingesnio yra rengiama.

Čia dar norisi prisiminti ansamblyje ryškesnes pozicijas 35 metų laikotarpyje turėjusius asmenis:

Dirigentai: Bronius Jonušas, Stepas Sodeika (abu mirę), Algis Šimkus, Petras Armonas, Audronė Simonaitytė ir Aloyzas Jurgutis.

Dirigentų padėjėjai: V. Adomavičius, J. Adomaitis, A. Gečas, J. Ignatonis, K. Jauniškis, F. Strolia, P. Vacbergas, A. Vasaitis, E. Pakštaitė ir R. Šoliūnaitė.

Režisieriai: A. Škėma, G. Velička, A. Sprindys, A. Brinka, A. Dikinis, Al. Kaulėnas, A. Rūkas, K. Veselka, Z. Kevalaitytė-Visockienė, Ž. Numgaudaitė ir P. Maželis.

Dailininkai: K. Jezerskis, J. Kaminskas, L. Vilimas, P. Kaupas, A. Varnas, J. Tričys, A. Kurauskas, J. Strungys, V. Petravičius, A. Korsakaitė-Sutkuvienė, J. Daugvila ir V. Aleknienė.

Tautinių šokių vadovai: S. Radzevičiūtė, R. Gustaitienė, J. Žygas, L. Valiukaitė, P. Giedrienė, L. Grigaliūnaitė, A. Valeišaitė, I. Eidrigevičiūtė, A. Paškevičius-Arvydas, Iz. Ralienė, F. Strolia, N. Pupienė.

Po dviejų sukaktuvinių spektaklių Chicagoje ansamblis buvo išvykęs gastrolėms. Lapkričio 22 d. Čičinskas buvo parodytas Clevelande, o lapkričio 29 d.—Toronte Kanadoje.

Čičinsko operos pastatymas susilaukė įvairių įvertinimų. Daugumas buvo visgi nelabai teigiamos nuomonės. Nežiūrint, kad operos tema turi neribotas galimybes, libretistas Anatolijus Kairys pasirinko gana neįspūdingą varijantą. Kai kurie muzikoje įžiūrėjo neoriginalumo, na atlikimas, išskyrus chorą, irgi—vos vidutiniškas.

Turint tai visa galvoje, ansambliui gal reikėtų grįžti prie grynai tautinio meno kūrinių, kuriuos jis pradžioje taip pasigerėtinai atlikdavo. Gal ne pro šalį būtų ir choro koncertiniai pasirodymai (juk vietiniu chorų koncertų Chicagoje jau neturima). Reikėtų daug ką persvarstyti ir rimtai pagalvoti apie ateitį, nes norisi, kad ji būtų kuo ilgesnė o pati veikla—kuo našesnė.

[eš.]

"Nusibaliavoję" bajorai Čičinsko rūmuose. Scena iš A. Jurgučio operetės pastatymo Chicagoje. L. Meilaus nuotr.

Amerikos arkeologų žurnalas Archeology, savo lapkr.-gruodžio laidoje skelbia prof. Marijos Gimbutienės mokslo straipsnį "The Temple of Old Europe—miniature shrines and the Neolithic Bird Goddesses cult". Žurnalo redakcija apie Gimbutienę rašo: "Ji yra profesorė Europos arkeologijos Kalifornijos universitete ir specializuojasi senosios Europos ir indoeuropiečių mitologija bei tikėjimu. Gimė Vilniuje, Lietuvoje, ir mokėsi Vilniaus, Tuebingo ir Harvardo universitetuose. Parašė 9 knygas ir daug straipsnių. Darė arkeologinius kasinėjimus Obre, Anza, Archilleion ir Scaloni (Jugoslavijoje, Graikijoje ir Italijoje)."

Vienybė, 1980 m. gruodžio 19 d.

Scena iš Chicagos Dainavos ansamblio muzikalinio veikalo "Čičinskas" pastatymo Clevelande. Nuotraukoje: I-veiksmas Čičinsko dvaro kieme.

Linksmam pobūvy Clevelande buvo atšvęsta Chicagos Dainavos 35 gyvavimo sukaktuves. Trečias iš kairės sol. R. Strimaitis, kuris gerai atliko Čičinsko rolės vaidmenį. V. Bacevičiaus nuotr.

CHICAGOS LIETUVIAI REMIA LYRIC OPERĄ

Lietuviai myli operą. Nepriklausomybės laikais Kauno valstybinis operos teatras buvo vienas ryškiausių visos šalies kultūrinio gyvenimo žiburių. Nestebėtina, kad ir Chicagoje gausiau susibūrę lietuviai įsisteigė savąją operą, kasmet duodančią nors vieną pastatymą. Chicagos Lietuvių Operai pasisekė įsitvirtinti kaip vienai mūsų populiariausių, pastoviausiai remiamų, mažiausiai "kontroversinių" institucijų. Jei ir pasitaiko šios institucijos adresu retkarčiais priekaištų (sakysime, dėl kai kam per didelio itališko repertuaro vyravimo programoje), operininkams su jais niekad nebuvo sunku susidoroti. Kiek įkyresni gal yra finansiniai sunkumai ar kartais įsižiebianti vidinė trintis, bet tokių dalykų neišvengia nė stipriausiai gyvuojantys vienetai. Faktas lieka faktu, kad mūsų publika myli ir palaiko Chicagos Lietuvių Operą, o pastaroji gyvuoja nenutrūkstančiu pasišventimu ir entuziazmu.

Be to, Chicagos lietuviai gali džiaugtis ne tik savąja opera, bet ir savo miesto profesionaliniu operos teatru—Lyric Opera. Tai itin aukšto lygio vienetas, sukviečiantis pirmaeilius artistus iš viso pasaulio pastatymams, kurie drąsiai gali lygintis su Metropolitenos ar Skalos. Tiesa, Lyric operos sezonas trumpesnis negu anų, tačiau visvien šio vieneto dėka Chicaga gali užriesti nosį prieš tokius Amerikos miestus kaip Clevelandas, Detroitas, Los Angeles ar Washingtonas, tolygaus savo operos teatro iš viso neturinčius.

Tarp Lyric Operos ir lietuvių egzistuoja netgi ir šiokie tokie saitai. Jau keleri metai, kai kiekviename sezone solistu reiškiasi basbaritonas Arnoldas Voketaitis. Šiais metais jisai atliks vieno iš sąmokslininkų vaidmenį Verdi "Kaukių baliuje", dainuodamas greta Luciano Pavarotti ir Renata Scotto.

Orkestre kontrabasistu groja lietuvis Petras J. Zaluba, talkinąs ir F. Strolios vadovaujamam Chicagos lietuvių styginiam ansambliui. Operos chore jau ilgus metus dainuoja Marion Blazis, irgi pasirodanti ir grynai lietuvių tarpe. Lyric operos 26-ių metų istorijoje yra buvę ir kitų lietuvių choristų. O baleto korpuse daugiau nei pustuzinį sezonų šoko balerina Birutė Barodičaitė. Operos administracija taip pat neapsieina be lietuvių tarnautojų.

Svarbiausia, kad lietuviai yra labai gausūs bei lojalūs Lyric operos lankytojai. Kiekviename spektaklyje ištaiginguose Civic Opera rūmuose (tai Lyric operos namai) galima lengvai susitikti pora tuzinų tautiečių. Nereikia nė aiškinti, kad daug kas jų turi abonentinius bilietus.

Lietuvius dideliu būriu randame ir operos mecenatų tarpe. (Kaip žinia, šiame krašte operos teatrai virš bilietų pardavinėjimo reikalingas lėšas gauna ne iš valstybės, o iš privačių rėmėjų subsidijų.) Taigi, kaip kiekvienoje programos knygoje pažymėta, Lyric Operą riebiomis sumomis šiais metais yra sušelpę dr. Janina Jakševičienė, Jonas Petkus ir Antanas ir Marija Rudžiai (pastarieji yra ir Chicagos Lietuvių operos mecenatai-steigėjai). Kitų stambių aukotojų tarpe matome dr. Liną Bendiką, dr. Mariją ir dr. Stasį Budrius, fotografą Joną Dovydėną, dr. Kenneth Jesiūną, adv. Algimantą Kėželį, dr. Rimgaudą Nemicką, dr. Antaną Razmą ir kitus.

Reikia tad pripažinti, kad mūsų tautiečiai, ypač profesionalai, remia ne tik savųjų, bet ir platesnės aplinkos kultūrinius pasireiškimus. Tai kiekvienu atveju pagirtina, nes rodo veržimąsi iš provinciališkumo ir tikrąjį kultūros branginimą—branginimą kultūros ne tik dėl to, kad ji lietuviška, bet dėl to, kad ji kultūra. **M.**

Koncertavo torontiečiai

Toronto lietuvių vyrų choras Aras pirmą kartą buvo atskridęs į Chicagą ir čia koncertavo Margučio radijo programos surengtame koncerte lapkričio 22 d. Beveik pilna Jaunimo Centro didžioji salė gana intymiai sekė svečių iš Kanados dainas, nes chicagiečius vietiniai choristai koncertais nebelepina.

Programa susidėjo iš religinio, patriotinio ir pramoginio turinio choro dainų ir choro vadovo Vaclovo Verikaičio solo atliktų kūrinių. Daugumą pramoginių dainų sudarė dabartinės Lietuvos kompozitorių V. Juozapaičio ir T. Makačino sukurti gabalai, kuriuos choras atliko bene geriausiai. Pabaigai V. Verikaitis sutraukė kartu su choru seną amerikiečių dainą Mano kaimas (Lietuvoje šis kūrinys yra verčiamas Mano ranča), o bisui dar pridėjo keleta kūrinių.

Gaila, kad programoje šalia kompozitorių nebuvo dainų žodžių kūrėjų pavardžių. Šiaip jau kultūringame pasaulyje tokių praleidimų nedaroma.

Chorui ir solistui akomponavo jaunas muzikas Jonas Govedas, o pranešėja buvo Alina Žilvytienė. Pabaigoje padėkos žodį tarė Margučio programos vedėjas Petras Petrutis. **E. Š.**

VILNIEČIŲ VEIKLA

Vilniaus Krašto Lietuvių s-gos visuotinis suvažiavimas, vykęs spalio 11-12 d. d. Chicagoje, pasižymėjo einamųjų ir būsimųjų reikšmingų darbo projektų iškėlimu. Pvz., atžymėtas kolektyvinio straipsnių rinkinio "Rytų Lietuva" pasirodymas. Veikalo red. dr. Algirdas Budreckas pakeltas s-gos garbės nariu, o senosios valdybos pirm. dr. Jonui Šalnai išreikšta padėka už šio didžiulio projekto įvykdymo koordinavimą. Be to, nutarta veikalą išversti ir išleisti anglų kalboje. Tai vėl ambicingas, nemaža energijos ir lėšų pareikalausiantis užmojis.

Suvažiavimo, kuriame dalyvavo 50 su viršum narių, metu išrinkta nauja vyriausioji valdyba, kurios pirm. bus detroitiškis Albertas Misiūnas. Į tą miestą bus nukelta ir Vilniečių s-gos būstinė. Pažymėtina, kad sąskrydžio metu vykusiame Vilniaus Dienos iškilmingame minėjime Jėzuitų koplyčioje vėliavomis vieningai dalyvavo daugelis lietuviškų sambūrių, jų tarpe šauliai, skautai, ramovėnai ir kiti, kas jau per dažnai mūsuose nebepasitaiko.

Ta prasme visai juokingai skamba Gimtajame Krašte vis užtinkami sovietinio tipo pasityčiojimai iš Vilniaus krašto lietuvių s-gos. Atseit, kam vilniečiai dar kovoja dėl Vilniaus, jei Tarybų Sąjungos dėka jis jau seniai priklauso Lietuvai? Tačiau tarybiniai propagandistai užmiršta, jog kiekvienas jų užsiminimas apie "tarybinę pagalbą" dėl Vilniaus visiems lietuviams tuoj pat primena, deja, dar vis galiojantį posakį: Vilnius mūsų, o Lietuva rusų. Nesgi tol, kol Lietuva bus nelaisva, tol ir Vilnius bus nelaisvas, ir tol, kol tiek Lietuva, tiek ir Lenkija bus neteisėtų valdžių rankose, tol ir Lietuvos teisės į Vilnių bus nesaugios. **Vilnietis**

A Sympathetic Austrian's View

Lithuania in the Center of Europe

BY MYKOLAS DRUNGA

Continuation from Vienybe's November 7th [No. 20] edition

The section on Latvia carries the following quite fascinating observations:

"The Latvians, related to the Lithuanians and Old Prussians, are a very tough people, at least as brutal as, though probably less sentimental than, the Russians. In the peasant revolt of 1905, Latvians who could not get hold of the landowners often tortured their domestic animals to death. Of course, Russian peasants have done the same. The Latvians also played their part in the early **Cheka** (the Soviet secret police), though only in lower positions. The soldiers who had murdered Nicholas II were also Latvians. These are things that shock us deeply, but they have to be viewed in a dispassionate way . . . ."

This, in fact, is the only decidedly negative thing von Kuehnelt-Leddihn has to say about any of the Baltic peoples, and the very fact that he is "deeply shocked" by the Latvians' cruelty suggests that he would have preferred not to have reason to make this charge against the Balts.

4. "Admired but not liked . . ."

Lithuania and its people, whom the author also calls "tough" (though apparently not brutal) because they were able "repeatedly to defeat the Teutonic Knights and thus preserve their pagan religion", receive the longest section in the Baltic chapter. (Elsewhere in the book the Lithuanians are characterized as follows: "In the concentration camps of the USSR (as has been reported from many sources) the Lithuanians as well as the Eastern Rite Ukrainians (the "East Galicians") stood out as a very separate, clannish group: disciplined, imdued with a team spirit, energetic, admired but not liked, lacking the **shirokaya natura** (broadmindedness) of the eastern Slavs.")

At the outset of the Lithuanian section von Kuehnelt-Leddihn makes the following remarks:

"In pre-World War I dictionaries and other reference works one does not find "Latvia" (**Latvija** in the local idiom) or even "Latvians", but only the Germanic form, "Letts". A "Lettland" was generally unknown, although southern Livonia was sometimes referred to as such. The case of Lithuania (**Lietuva**) and the Lithuanians is quite different for the simple reason that they are historically a nation. At the height of its extension, Lithuania was as large as France. Lithuanians and Latvians are sister peoples and their difficult languages are quite similar, but their histories were radically different up to 1795. Generally speaking, they look alike: tall, with long, oval faces, small blue or grey eyes, dull-blond hair, and pronounced chins."

Some people might perhaps be inclined to quarrel with the very last sentence. Be that as it may, the author goes on to say:

"Among the Europeans, the Lithuanians were the last to embrace Christianity. And when they did, Scholasticism was already a thing of the past in Western Europe. Lithuania was converted to Christianity in 1386 when the Grand Duke Jogaila, grandson of Gedymin, was baptized in Cracow and married Queen Jadwiga of Poland; this was the beginning of the union between these two countries, a union that was legally consummated in 1569 and lasted all together over four hundred years. Bigger Lithuania gobbled up Poland politically, but Poland's superior culture and civilization imposed themselves on the dual Polish-Lithuanian Commonwealth."

The question of Lithuania's relationship with Poland seems to hold great interest for von Kuehnelt-Leddihn, as he returns to this topic again and again. In fact, he believes the Lithuanian-Polish question to be the crux of Lithuania's destiny, not only in the past but, as we shall see, to some extent in the foreseeable future as well.

5. Lithuania and Poland

It will pay for us to quote one of the relevant passages at length:

"The result of the Polish-Lithuanian union was an increasing polonization of the combined kingdom, which, for a short time, was the largest in Europe. But polonization succeeded only in the top layers of Lithuania, White Ruthenia, and the western part of the Ukraine. It affected the very numerous nobility and then the (partly German) burgher class, while the peasantries retained their original languages and customs.

Due to the partition of the Polish-Lithuanian state in 1795, present-day Lithuania became Russian. The educated classes remained more or less Polish in language and sentiment, and in the uprisings of 1830 and 1863 the Lithuanians participated on the Polish side. Here it must be borne in mind that in the formerly Lithuanian areas the polonized nobility (9 or more percent of the population!) also continued to feel Lithuanian. They saw no conflict at all in being Poles and Lithuanians at the same time. The great Polish poet Mickiewicz wrote a poem beginning with the words "Lithuania, my fatherland." A certain analogy might be drawn to the feelings of the English Ascendancy in Ireland, who felt British and Irish at the same time. (. . .)

Since the Commonwealth extended far into White Russia and the Ukraine, it is not surprising that certain noble families became divided into Lithuanian, Polish, and Ukrainian groups or branches. Sometimes feelings of different ethnicity even stood between brothers. Some members of the Tiškevičius-Tyszkiewicz-Tyshkevych family felt Lithuanian, others Polish, and others Ukrainian. It also happened that one or the other family member became russified, which then created further divisions. A famous family, the princess Radziwill, actually of Lithuanian origin, played a role in Lithuanian and Polish as well as in Prussian and Russian history. As a matter of fact, most Polish **princely** families are of Lithuanian origin."

The fact that Poland's princes, the upper crust of its aristocracy—as opposed to the lesser nobility, the **szlachta**—were of Lithuanian origin is repeated by the author in his chapter on Poland. He also reminds us several times that "Pilsudski, Poland's great military dictator, always stressed that he was a Lithuanian and born in Lithuania" and even gives his ancient family name—Gineitis.

While von Kuehnelt-Leddihn rightly emphasizes the historical interpenetration of the Lithuanian and Polish nationalities, he neglects to mention the political conflicts that existed even at the time of the Commonwealth. But then he very perceptively picks up on the process whereby, at the turn of the 20th century, the two countries drifted radically, even violently, apart, explaining how and why this happened.

On the one hand, there was the emerging Lithuanian nationalism, which the author describes in terms of the "renewed interest in the language," the Russian-imposed Press Ban (1864-1904), and the formation of "the new Lithuanian state at the end of World War I." This "new, small Lithuania inevitably clashed with the newly arising Poland," since "for most Lithuanians . . . complete independence was their hearts' desire," something "to be understood in the context of a small nation struggling to keep its identity."

On the other hand, "to historically conscious Poles a separate Lithuanian state made no sense at all; their great kings (the dynasty founded by Gedymin-Jagiello), their famous princes, and their whole eastern extension were integrally woven into the texture of the Polish-Lithuanian Commonwealth. Since it was also generally known that the upper classes of Lithuania consisted of Poles and polonized Lithuanians, an independent Lithuania seemed nothing but a bit of folkloric romanticism to the Poles."

That is why Poland attempted to take over Lithuania militarily in the 1920's, succeeding in annexing its eastern third, together with "the ancient Lithuanian capital, Vilnius (Wilno), which had a Polish Christian majority, besides a large Jewish minority." Von Kuehnelt-Leddihn explains that nevertheless "the Poles did not deny the Lithuanian character of the area, but in their minds whatever was Lithuanian was **also** Polish." One of the champions of this concept was precisely "the Lithuanian-Polish Jozef Pilsudski," already mentioned:

"It was Pilsudski who became the creator of the new Polish state, and, as a "Lithuanian," he rightly conceived of it as a supranational state or federation. He envisaged the revival of the old **Rzeczpospolita**, covering the same area as before the first partition or perhaps a bit larger." But, of course, "the new Lithuanian ethnicism and its Ukrainian counterpart, born in Austrian Galicia rather than in the Russian Empire, militated against Pilsudski's basically sound idea."

It might seem a bit shocking to us to hear von Kuehnelt-Leddihn praise Pilsudski's idea but he is quick to explain that what he means to approve is not the idea of a Polish national state stretching "from the Baltic to the Black Sea" (which he calls "nonsensical" though that is probably exactly what Pilsudski intended) but a "confederation" of independent or semi-independent states. This is rather vague, yet it must be remembered that patriotic Lithuanian Socialists and Populists themselves envisioned some sort of a confederation of neighboring states including Lithuania, Latvia, Poland, and even a "democratic Russia." Since then a number of other thoughtful voices have been, and continue to be, raised in favor or exploring the possibility of some kind of a multi-state federation as the only way for Lithuania (and Poland) to survive, in a future Europe, against the pressures of democratic but nevertheless potentially expansionistic German and Russian giants.

Von Kuehnelt-Leddihn thinks not only that Poland has played a fateful role in Lithuania's past but also that it may continue to do so in the future. He ends his discussion of Lithuania (and thereby the entire Baltic chapter) with the following words:

"What the future situation of Lithuania will be is difficult to foretell. The question is whether, once the Soviet system cracks, a total disintegration of the Red empire will set in, or whether only Communism will collapse and a new Russian nationalism will take its place. In the first case much would depend upon the nature of an emerging Poland. When Poland

Concluded on page 11

ED KRAUSE TO BECOME LEGEND

BY TONY YUKNIS

Ed "Moose" Krause is scheduled to belatedly retire as athletic director of the Notre Dame University at the end of the year. He was associated with the institution for about 45 years as a player, coach and athletic director. This earned him the title of "Mr. Notre Dame".

He was born in Chicago's Holy Cross parish (Town of Lake) on February 2, 1913 as Edward Walter Kraučiūnas. The two brothers, Ed and the late Phil, participated in and excelled in all types of sports.

The 135 lb. youth matriculated at De La Salle High School with a desire to become a running back on the football team. It was here that he learned the Notre Dame system from Coach Norman Barry, the former blocking halfback for the legendary George Gipp. However, after a long summer vacation, Krause returned to school weighing 175 lbs. The flabbergasted coach asked, "What have you been doing during the summer you big moose?" Thereafter everybody called him "Moose". Barry shifted the Moose into the line.

Moose won All-City honors in football, baseball, basketball and track. He won national recognition for three years in basketball, leading the De La Salle teams to two national Catholic prep titles.

Coach Barry introduced Krause to the magnetic Knute Rockne and the youth was drawn to an athletic career at Notre Dame. Later Ed recalled, "Rockne was a great psychologist and one of the most inspirational men I've ever known."

Freshman Moose (6-3 tall and weighing 195 lbs.) scrimmaged against the Notre Dame national champions football team and looked impressive. As a sophomore he replaced an injured player in the Northwestern University game, played out the season, was named on the All-Western team. The next two years Krause became an All-American tackle.

Ed Krause [Kraučiūnas]

Then Ed played center on the basketball team and displayed great skill. He broke all of the schools' scoring records and was named All-American in 1931-32-33. A Chicago Tribune sport page article reads: "In basketball he may be safely called the most colorful, most popular and greatest all around star Notre Dame has ever had." The student body admired the performances of this brilliant athlete that they presented him with a trophy. It has never been done again.

In 1934, when Krause was 21 years of age, he was elected to play in the first All-Star game in Chicago's Soldier Field. Then he received the highest number of votes of any player in the polls conducted by the Chicago Tribune and cooperating newspapers throughout the country.

The All-Stars elected the 240 lb. Moose and George Sauer of Nebraska as co-captains. Krause vividly recalls he was assigned to block the mighty Bronko Nagurski of the Champion Chicago Bears. Every time Nagurski carried the ball through Moose's position it was devastating. Krause thought he was trampled by a wild bull. However, the collegians put up a great battle and held the Bears to a scoreless tie.

Krause accepted the job of athletic director and coach of all sports at St. Mary's College in Minnesota. Five years later he transferred to Holy Cross College and became line football coach under Joe Sheeketski, a former N.D.teamate.

Ed Krause returned to N. D. in 1942, he accepted the positions of assistant football coach to Frank Leahy and assistant basketball coach to George Keogan.

Our protagonist went to war in 1944. He was a lieutenant in The Pacific war theater serving as an Air Combat intelligence officer. Two year later he returned to Chicago and joined the Darius-Girenas Post 271 of the American Legion.

Krause became the head basketball coach of the "Irish" in the 1946-47 season. That season the team compiled a 20-4 as record crowds came out. He coached the teams for eight winning years.

In 1949, Krause was named athletic director. He supervised intercollegiate sports, scheduled games, made speeches, was TV commentator of football game reruns for Sunday viewers. His department established football policies and administered them. Under his administration the university gained in national prestige. In 1972, Terrence Cardinal Cooke, in a ceremony in New York's St. Patrick's Cathedral, inducted Krause into "The Knights of Malta". This is the highest honor a Catholic Layman can receive.

In 1976, Krause was inducted into the National Basketball Hall of Fame. Former sportswriter Jim Enright commented, "Krause was completely awsome as a muscular pivotman. He was the first of the power players, made up for lack of speed with strength and agility."

Grandfather Krause had three children: The Rev. Edward, Phillip, and Mrs. Mary Carrigan. He resides with his wife, the former Elizabeth Linden of Chicago, in South Bend, Indiana.

Krause will continue as emeritus athletic director while his successor, Eugene Corrigan, gets the lay of the land. At the end of the school year in June, 1981, Krause will retire to the ranks of the legendary greats of Notre Dame.

LITHUANIA IN THE CENTER OF EUROPE

Continued from page 10

recovers from eastern domination, will it establish friendly relations with a liberated Lithuania? In the other case the tragic drama of these admirable Baltic nations would continue."

6. Miscellaneous Observations

In general, von Kuehnelt-Leddihn makes many points which only someone with a minute interest in Lithuania would be expected to know. Thus he is aware of the fact that the Lithuanians of the Klaipėda (Memel) region are called "Little Lithuanians" (**mažlietuviai** in Lithuanian). He has also heard the (admittedly unconfirmed) rumor that after World War II the Soviets tried to annex East Prussia (the so-called "Kaliningrad region) to Lithuania in order to dilute its Lithuanian population:

". . . the Soviets returned Memel to Lithuania and, according to unverified information, offered to their federated Lithuanian sub-republic their entire share of East Prussia (settled solely by Russians). The Lithuanians allegedly declined. They apparently did not want additional Russians."

In his chapter on "The Balkans," the author very observantly remarks that Americans frequently confuse the Balkans with the Baltic States, an experience which all of us, I am sure, have encountered at least once. Throughout his book von Kuehnelt-Leddihn is very careful to draw all the requisite ethnic distinctions and to observe all the proper linguistic nuances. Thus, in the case of Lithuania, he strives to provide the Lithuanian spellings of any relevant word alongside the better-known Slavic, German or English version. There is an excellent and very graphic general, survey-type discussion of all European languages and nationalities in which the author correctly and sharply distinguishes between Baltic and Slavic languages (no "Balto-Slavic" phantasizing here!), and contextually describes the former to a tee:

"The two surviving Baltic languages, Latvian and Lithuanian, are also Indo-European, the nearest languages to Sanskrit, archaic and difficult. They are as close to each other as French and Italian, Prussian, which belonged to that group, died out in the late eighteenth century. The third living language of the Soviet-occupied Baltic republics, Estonian, has nothing whatever to do with the others. (Just as Austrian German has no kinship with Hungarian, spoken just across the border, Viennese speech is closer to that of Calcutta than to that of Budapest.)"

There are many other references to Lithuania and the other Baltic countries strewn throughout the text. What is amazing is that of only 5 maps in the book, 4 are devoted wholly to the Baltic States and/or Poland, showing their historical boundary shifts. The remaining map is devoted to the Austro-Hungarian monarchy. Von Kuehnelt-Leddihn's predilection for Central (i. e., what some incorrectly call Eastern) Europe is evident. This emphasis is in accord with his accurate observation that in America European history is taught with an excessive concentration on Western Europe, particularly France. The present book certainly redresses this imbalance.

We have not covered what the author says about communism, and about many other fascinating subjects. But the best thing we can do at this point is to recommend that our readers go and explore the riches of this book themselves. In depth, breadth, scope, and grasp, **The Intelligent American's Guide to Europe** simply has no peer.

Lithuanian Circuit

The Lithuanian language, by preserving ancient forms which have disappeared in other members of the Indo European family of languages, is much prized by scholars and comparative linguistics. Therefore it is no surprise that a German scholar Professor Ernst Fraenkel has written a two volume Etymological Dictionary of the Lithuanian Language (1955-1965), or a Polish scholar Professor Jan Ostremski wrote a three volume Grammar of the Lithuanian language in Polish. A Norwegian, Professor Christian Stang prepared in German a Comparative Grammar of the Baltic Languages (1966). In view of this, some of the over 300,000 American born Lithuanians whom the 1980 Census found in the USA and who, presumably, have drifted away from understanding Lithuanian, should make an honest endeavor to get better acquainted with a language which appeared some 4,000 years ago. A good way to do this is to subscribe to the English section of Vienybė with which you get a lively Lithuanian section, also. V. S.

●

In early October the State Department presented a protest to the Soviet Embassy about the August 1980 issue of "Soviet Life" magazine. The issue was dedicated to the subject of Forty Years of Baltic Republics under the Soviet rule.

The Department informed the Embassy of the impropriety of using the supposedly non political "Soviet Life" medium for the dissemination of distinctly political views. The Department reminded the Embassy that the United States position with regard to Estonia, Latvia and Lithuania remains unchanged.

MOTERYS

Balfo pirm. Maria Rudienė, 3 savaites praleidusi Europoje, grįžo į Chicagą ir įsijungė į darbus. Kaip stebėtoja dalyvavo Madrido konferencijoje, vėliau lankėsi Genevoje, Jungtinių Tautų Pabėgėlių reikalams įstaigoje. Keletą dienų praleido Romoje ir tarėsi su lietuvių Šv. Kazimiero kolegijos rektoriumi prel. Ladu Tulaba ir prel. Antanu Jonušu. Po to aplankė Vasario 16 gimnaziją Huttenfelde, Vokietijoje. Taip pat viešėjo ir Paryžiuje.

Marytė Lietuvninkienė, seniau gyvenusi Baltimore, Md., ir daugelį metų Orlando, Fla., sveikindama Vienybę su Kalėdų Šventėmis, prenumeratą pratesė dviems metams ir atsiuntė auką $25. Reiškiame gilią padėką ilgametei skaitytojai ir rėmėjai.

Dalės Sakaitės vadovaujamas Jaunimo chorelis Brooklyne repetuoja ketvirtadienio vakarais 7:30 val. Kultūros Židinio Perkūno choro kambaryje. Susidomėję kviečiami dalyvauti repeticijose.

Lietuvių Moterų Federacijos Bostono skyrius surengė Kalėdinę vakaronę su programa, kurią atliko solistas Benediktas Povilavičius, akompanuos prof. Jeronimas Kačinskas, aktorė—režisorė Aleksandra Gustaitienė, pianistas Gregory Dausa ir Ivaškų vadovaujamo tautinių šokių sambūrio jaunieji šokėjai. Kalėdinė vakaronė įvyko gruodžio 14 d. 4 val. p. p., South Bostono Lietuvių Piliečių Klubo salėje, 3-čiame aukšte. Kūčių šeimininkės: Milda Norkūnienė ir Ona Vileniškienė, talkinant kitoms klubo narėms.

Gražina Siliūnienė, Korp! Neo-Lithuania filisterė, gyvenanti Flushing, N. Y., susilaužė koją. Buvo padaryta operacija ir kurį laiką gulėjo ligoninėje. Dabar gydoma namuose.

Marija Danielienė, neseniai iš Huntington, N. Y. persikėlusi į Saginaw, Mich. Vienybei atsiuntė $50.00 auką. Nuoširdžiai jai dėkojame už paramą.

SLA New Yorko Moterų 99-osios Kuopos Madų parodos, SLA salėje bendras vaizdas. Eugenijos Venckuvienės sukurtas 80 suknelių demonstravo kelios modistės. Nuotraukoje matome Sigitą Eidukonienę ir Virginiją Šeibytę.
A. Sperausko nuotrauka

Nuotraukos iš praeities. Dr. Aldonos Šliūpaitės išleistuvės, jai iš New Yorko išvykstant, pagarsėjusiame Luchow's restorane. Iš nuotraukoje matomų dalyvių daug jau mirę: J. Ginkus, Petronėlė Jurgeliūtė-Beverage, Salomėja Čerienė-Mulks, Birutė Bieliukienė. Išleistuves suorganizavo V. Tysliavienė.

Dr. Aldona Šliūpaitę prisimenant

Daktarė Aldona Šliūpaitė buvo gimusi New Yorke ir ilgai praktikavo Brooklyne. Ten liko jos draugų ir pažįstamų, kurių ji vis pasigęsdavo ir vis ruošėsi apsilankyti senose vietose. Bet gyvenime taip jau yra, kad kada nori, tai negali ir vis atidėlioji vėlesniam laikui, o atsitinka, kad dažniausiai savo norų neįvykdai. Taip buvo ir su dr. Šliūpaite.

Dr. Aldona paskutiniuosius 15 metų praleido Santa Monikoj. Patiko jai čia: daug gėlių, oras gražus, šiltas ir sausas, jai palengvėjo skausmai kojose (artritas). Sėdėdavo ji sau prie baseino, šildydavosi saulėje, skaitydavo, augindavo gėles, ypač orchidėjas. Kadangi netoli nuo jos gyvenau, visada ją pasiimdavau į lietuviškus parengimus.

Daktarė Aldona viską pati tvarkėsi—pas ją būdavo švaru ir malonu, bet taip buvo pradžioje. Vėliau pradėjo jos neklausyti kojos—daug kartų turėjo pagulėti ligoninėje—gydė artritą ir kojų venas. Mes ją lankydavom. Visados sugrįždavo pasilsėjusi. Kai ateidavo gimtadienis, kartu švęsdavom, sueidavom kelios moterys, susinešdavom skanėstų, pyrago, gėlių, ir ji būdavo linksma.

Kai suėjo jai 90 metų amžiaus, Santa Monikos Lietuvių klubas surengė minėjimą, ir tada atrodė, kad ji šimtą metų išgyvens. Aš buvau jos nuolatinė lankytoja, o toks to namo senukas žydelis vis nuveždavo ją į krautuvę apsipirkti, ar pas gydytojus. Aš taip pat ją nuveždavau ir į krautuves ir pas daktarus. Dažnai ji pati pas mus ateidavo, nes buvo tik apie keturis blokus. Ji buvo labai prisirišusi prie mūsų ir Nyergest-Juškaitės šeimos. Daktaras M. Devenis jai buvo didžiausias autoritetas, ir kai jo netekome, dr. Aldona sunkiai pergyveno—jai buvo sunku daryti sprendimus ir tos kojos jau visai nelaikė—vaikščiojo su lazdomis ir stūmekliu, bet visada išdidžiai graži, visada pakelta galva. Turėjo ir

Dr. Aldona Šliūpaitė (1886-1980)

vienatvės liūdesio, nes draugus rinkdavosi, o jų vis mažėjo. Sakė, kad ir rašyti neturinti kam, nes tiek žmonių mirę.

Kai rugsėjo mėnesį ruošiausi pas dukrą į Floridą, tai ji man kalbėjo: "Pasidairyk ir man ten vietos, ten yra p. Tubelienė ir daug draugų iš New Yorko, gal man ten bus įdomiau". Prieš išvykdama dr. Aldoną nuvežiau į ligoninę. Daktaras pasakė, kad ją išlaikys apie penkias savaitės, nes kojos venas reikėsią operuoti. Ir pasitaikė taip, kad jau ruošėsi namo, kai staiga—plaučių uždegimas. Mano sūnus dr. Algirdas Devenis išgirdo, kad ji labai serga ir paskambino man. Atvykau tuoj pat, bet dr. Aldona kitų nepažino, mane tik kartais ir tai daugiau tik iš balso. Daktarai sakė, kad mažai vilties jai pagydyti, nors širdis labai stipri ir ją palaiko. Ir taip po dviejų savaičių dr. Aldona išėjo į dausas . . .

Savo gyvenimo sutaupas ji paliko Pennsylvanijos universitetui, kur pati buvo baigusi mokslus, pabrėždama, kad tai būtų Šliūpų vardu stipendija lietuvių studentui. Tai taip ir baigė savo gyvenimą darbšti ir garbinga Aldona Šliūpaitė. Ji buvo gimusi 1886 m. Palaidota Chicagoje, arti prie savo tėvo, Šliūpų šeimos kapinyne, kuriuo pasirūpino jos brolis inž. Vytautas Šliūpas. Jis buvo atskridęs iš Arabijos ir jos urną pats padėjo amžino poilsio.

Santa Monikoj ir Chicagoj buvo surengtos šermenys ir daug žmonių buvo atėję atiduoti jai paskutinę pagarbą, buvo ir sesers vaikai prof. M. Yčas, H. ir Evelyna Yčaitės. Sesuo Hypatia Yčienė, gyvenanti Santa Fe, New Mexico, dėl ligos negalėjo dalyvauti.

Alena Devenienė

Ona Osmolskienė Maironio lituanistinei mokyklai padovanojo Pietų vėjelis 40 egzempliorių. Tai Vytės Nemunėlio eilėraščiai vaikam. Knygą iliustravo dail. Povilas Osmolskis.

Felina Mošinskienė, 104 metų amžiaus, mirė gruodžio 1 d. Pompano Beach, Floridoje. Velionė buvo globojama sūnaus Vytauto ir marčios Danos. Palaidota gruodžio 3 d. Pompano Beach, Fla. kapinėse. Nuliūdime liko sūnūs Algirdas, Brazilijoje ir Vytautas Floridoje su šeimomis, anūkais ir proanūkais.

MIRĖ ALBINAS S. TREČIOKAS

A. S. Trečiokas

Apie 6 metus negalavęs, o per paskutinius metus sirgęs, lapkričio 26 d. Largo, Floridoj, mirė visuomenės veikėjas Albinas Trečiokas, sulaukęs 87-erių metų amžiaus.

Lapkr. 28 buvo pašarvotas Floridoj. Tą pačią dieną, kai floridiečiai su velioniu atsisveikino, lėktuvu su našle Ona Trečiokiene nuskraidintas į Mississauga, Ontario, kur buvo pašarvotas ir gruodžio 1 d. palaidotas šv. Jono kapinėse.

Velionis buvo plačiai žinomas, tad Mississaugoj buvo keli atsisveikinimai.

Atsisveikinimuose velionio veiklą apibūdinti buvo pakviestas Vienybės red. Jonas Valaitis, kuris buvo atvykęs į laidotuves kartu su velionio sūnum Albinu ir jo žmona Aldona Valaityte.

Jis perbėgo Albino Trečiioko biografiją. Albinas buvo gimęs 1893 m. spalio 28 d. Mažučių kaime, Virbalio valsčiuje, Vilkaviškio apskrity. Mokėsi Lankeliškėse. Iš Lietuvos 1911 m. išvyko į Angliją. Ten mokėsi laivininkystės.

1917 m. atvyko į Jungtines Valstijas. Pradžioj dirbo Amerikos lietuvio administracijoj, Worcester, Mass. Apsipažinęs su tos įstaigos darbu, 1920 m. apsigyveno Newark, N. J. ir ten įsteigė panašią agentūrą: pinigams siųsti ir kelionių biūrą. Taip pat mokėsi apdraudos. Išlaikęs valstybinius egzaminus įsteigė ir apdraudos bei namams pirkti—parduoti agentūrą. 1927 m. gavo teisę būti viešuoju notaru. Kai iš Europos atvyko jo brolis Kazys, 1962 m. biznį pervedė jam. Jis įstaigą perkėlė į Union, N. J.

Nuo pat įsisteigimo veikė ALTe ir BALFe.

Kai Lietuvių Bendruomenė persikėlė į JAV, prisidėjo jai į veiklą įsijungti New Jersey. Buvo ir Vienybės laikraščio leidėjų pirmininku.

Šakota velionio veikla

Nuo pat atvykimo į JAV Albinas įsijungė į visuomeninę veiklą: nuo 1918 iki 1928 buvo Lietuvos atstatymo b-vės iždininku, nuo 1921 iki 28 buvo Lietuvos Žemės banko įgaliotiniu Newarke. Tautos Fondo Newarko skyriaus finansų sekretorius. 1919-29 m. Lietuvių statybos ir paskolų draugijos reikalų vedėjas. 1930-53 m. Amerikos lietuvių ekonominio centro narys. Gelbėjo Lietuvos misijai platinti Lietuvos paskolos lakštus. Buvo lietuvių pabėgėlių komiteto vicepirmininku, Amerikos Lietuvių Tautinės S-gos Centro v-bos nariu, SLA įvairių Seiminių komisijų narys, Tėvynės Mylėtojų Draugijos Centro narys.

Lietuvą lankė, organizuodamas ekskursijas ir vykdamas su pirmąja žmona Ieva Kazlauskaite pavieniui net 12 kartų. Visą laiką bendradarbiavo lietuvių spaudoje ir ją padėjo palaikyti.

Atsisveikina organizacijų atstovai

Jonui Valaičiui pravedant, atsisveikinimo žodį tarė Ona Indrelienė ir Lydija Novogrodskienė, atstovaudamos Toronto SLA 236 Kuopą, Birutė Abromaitienė, atstovaudama torontiečių Tautinę Sąjunga,—Juozas Šarapnickas, atstovaudamas 72 Kp., Hamilton, Ont. ir Kostas Jonušas, atstovaudamas 278 Kp., St. Catharines, Ont.

Bažnytines apeigas laidotuvių koplyčioje, bažnyčioje ir kapinėse atliko Mississauga lietuvių parapijos kun. Stalioraitis. Lydijai Novogrodskienei vadovaujant, sugiedotas Lietuvos himnas.

Lietuvių kapinių viršininkas Pranas Ališauskas pažymėjo, kad Albinas Trečiokas jau yra 1052-asis lietuvis šiose kapinėse laidojamas. O kapinės tik 20 metų.

Velionio karstas skendo gėlėse, kurių buvo nuo giminių, organizacijų, SLA Pildomosios Tarybos ir kelių SLA kuopų.

Velionio našlė, sūnus su žmona padėkojo į laidotuves susirinkusiems ir pakvietė pošermenių pietų. Jie įvyko ten pat Lietuvos Kankinių šventovėse parapijos salėj. Dalyvavo virš 100.

Našlei leidus, J. Šarapnickas iš atsisveikinime dalyvavusiųjų surinko $177.00 Albinui Trečiokui Lietuvių Fonde įamžinti.

Paliko daug giminių

Albinas Trečiokas, kurio palaikai atgulė gražiose Toronto lietuvių kapinėse, prieš jį jau priglaudusiose 1051 mūsų tautietį, paliko daug giminių ir artimųjų: žmoną Oną, jos ankstesnio vyro posūnį Juozą Firavičių, gyvenantį Styner, Ont., sūnų Albiną, jr. su žmona Aldona Valaityte, gyvenančius Fairfax, Va., anūkes Onutę, Ievutę, Aldoną ir anūką Rapolą Joną Trečiokus.

Liko ir keli velionio broliai: Kazys Trečiokas su žmona Genute, Union, N. J., Andrius, Los Angeles, Cal. ir jo sūnus Edmundas su žmona Onute, (jis dalyvavo laidotuvėse).

Taip pat dar liko vienas brolis Alfonsas Lietuvoje.

●

Onutė Bilerienė, ilgai ir sunkiai sirgusi, mirė gruodžio 14.

Palaidota gruodžio 17, iš Apreiškimo parapijos Cypress Hills kapinėse. Liko sūnūs Kęstutis ir Vladas su šeimomis.

Velionė buvo karininko Leono Bilerio, ilgamečio Kario administratoriaus, žmona. Jos vyras mirė prieš porą metų. Liko ir jos brolis, kun. Juozas Kisielius, salezietis, gyvenas Meksikoje.

Leidžiant Albino Trečioko karstą paskutinis atsisveikinimas. Nuotraukoj iš k. į d. Aldona Trečiokienė-Valaitytė, sūnus Albinas, junjoras ir našlė Ona Trečiokienė. Jono Valaičio nuotrauka

MIRĖ VETERANAS ZIGMAS JANKAUSKAS

Lapkričio 29 prie Philadelphijos Hatboro miestely mirė vienas seniausių Vienybės ir Tėvynės korespondentų ir vienas seniausių Susivienijimo Lietuvių Amerikoje veikėjų ir savo laiku buvęs SLA organizatorius Zigmas Jankauskas, 1981 m. sausio 1 d. būtų buvęs 95-erių metų amžiaus.

Kai Vienybei rašydavo, visada primindavo, kad rašo Vienybės amžiaus korespondentas, kai rašydavo Susivienijimui, primindavo, kad vienaamžis Susivienijimui.

Zigmas buvo gimęs 1886 m. sausio 1 d. Pyplių kaime, Žąslių valsčiuje, Trakų apskrity. Pradžios mokslą baigęs Lietuvoje, 1904 m. atvyko į JAV. 1918 m. Boston, Mass. baigė Berkeley mokyklą. 1919 m. Lawrence, Mass. įsteigė kelionių biurą. 1922 m. apsigyveno Philadelphia, Pa., kur įsijungė į visuomeninę veiklą: dalyvavo visose patriotinėse lietuvių organizacijose, klubuose, ypač SLA Tėvynės Mylėtojų Draugijoje, Sandaroje, vėliau Vilniui vaduoti Sąjungoje, o įsisteigus ALTui, įsijungė ir į jį.

Vienybei bendradarbiavo nuo 1906 m. Vėliau bendradarbiavo Tėvynei, Sandarai ir Dirvai.

Paskutines gyvenimo dienas buvo savo sūnaus priežiūroje. Sūnus tarnauja jūrininku. Kai Zigmas mirė, namuose tebuvo anūkas. Jam teko susisiekti su savo tėvu. Zigmas Jankauskas palaidotas gruodžio 4 d.

Zigmą Jankauską matome prieš keletą metų dalyvavusį Lietuvių Liberty Federal Banko Philadelphijoje 65-erių metų sukakties minėjime. Tada Zigmas, to banko tarnautojas, buvo pilnas energijos ir minėjime džiaugėsi pavasario šventėmis. Jono Valaičio nuotrauka

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

SPORTO SĄJUNGOS SUVAŽIAVIMAS

ŠALFASS metinis suvažiavimas įvyko lapkričio 8 d. Toronte. Čia duota praėjusių metų veiklos pranešimų žodžiu bei raštu. Daugiau kalbėta išvykos į Australiją reikalu. Buvo nusiskųsta lėšų trūkumu, tad vykstančiųjų skaičius turės apkarpytas.

Kalbėta apie sekančių metų varžybų kalendorių. Buvo nuspręsta, jog pagrindinės varžybos bus gegužės 16-17 dienomis Baltimoreje. Ten be krepšinio ir tinklinio bus plaukimas bei stalo tenisas. Taip pat buvo priimtas krepšinio vadovo R. Korzono atsistatydinimas.

Dėl laiko stokos nebuvo galima apsvarstyti kai kuriuos svarbius klausimus (stovyklų, kadrų paruošimo ir kt.). Suvažiaviman buvo atvykęs PLB valdybos vicepirm. V. Kleiza, kuris čia stengėsi pristatyti Bendruomenės susidomėjimą sportu, kas, aišku, yra ir turbūt tebeliks tik popieriuje. Buvo nusiskųsta ir dėl Sporto S-gos numatyto istorinio leidinio. Redakcijos koordinatorius gana liūdnai pristatė reikalą ir pažymėjo, kad kai kurie bendradarbiai visai neatsako į laiškus.

KAUNO ŽALGIRIS ĮVEIKĖ NORVEGUS

Kaip jau buvome rašę, Kauno Žalgirio vyrų krepšinio komanda dalyvauja Europos krepšinio taurės varžybose. Pirmame rate ji neturėjo varžovo, o pateko tiesiai į antrąjį, kur susitiko su Sandviko (Oslo priemiesčio) BBK komanda. Norvegai, kurie pirmame rate įveikė suomius, nebuvo tvirti varžovai ir juos lietuviai nugalėjo du kartus—Oslo mieste 101-68 ir Kaune—114-67.

Įdomu, jog norvegų komandą treneruoja ir joje žaidžia 34 metų amžiaus amerikietis B. Dignan. Šis sportininkas yra baigęs Kalifornijos universitetą, kur žaidė krepšinį ir regbį. Dabar jau 11 metų gyvena Europoje ir yra žaidęs daugelyje valstybių, o antri metai—treneruoja Sandviko ir Norvegijos vyrų bei jaunių rinktines. Kaip rašo Lietuvos spauda, jis daug žino apie Pabaltijo krepšininkus ir vertina jų meistriškumą, Kauno Tiesoje vienoje nuotraukoje vaizduojamas B. Dignanas, kuomet jį apjuosia tautine juosta.

Beje, rungtynėse su norvegais Žalgiris leido nemaža pažaisti savo jauniesiems žaidėjams. Tad nenuostabu, jog daugiausia taškų sumetė jaunasis G. Krapikas (26). Po jo ėjo V. Chomičius—22 tšk.

Dabar Žalgiris pateko į 8 komandų tarpą, kurios bus padalintos į dvi grupes ir ten žais taškų sistema.

• • •

Gražina Rimkūnienė, viena iš labiau pasižymėjusių lietuvaičių lietuvių bei amerikiečių turnyruose, šiuo metu yra Chicagos Wimbledono teniso klubo instruktorė. Ji neseniai žaidė tame klube įvykusiame turnyre, kuriame dalyvavo daugumoje kitų klubų instruktorės (viso 32). Ji čia laimėjo I vietą, baigmėje įveikusi D. White iš Milwaukee miesto.

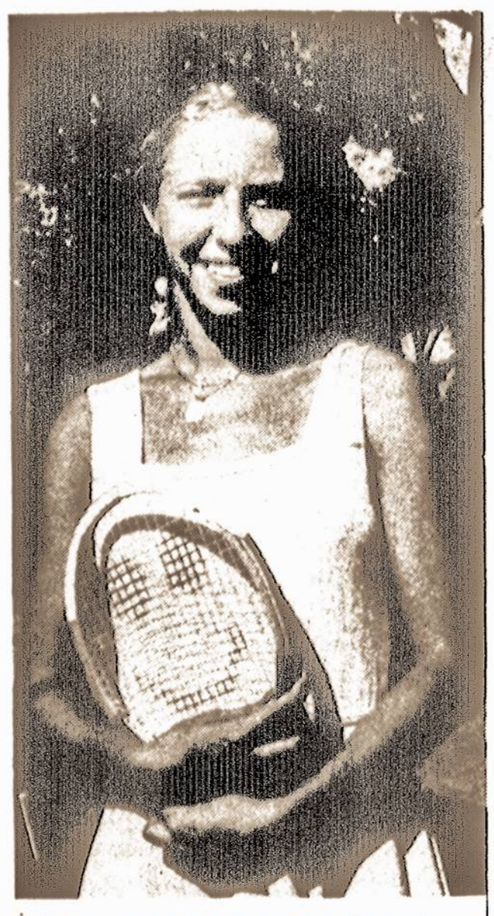

RŪTA TALLAT-KELPŠAITĖ iš Peorijos buvo atvykusi į Chicagą ir čia žaidė su vietinėmis merginomis dėl išsiaiškinimo kas važiuos Australijon. Ji čia įveikė R. Bakaitytę ir L. Ragaitę [ji liko antraja], užsitikrindama pirmąją vietą. Kita stipresnė tenisininkė—R. Jasaitytė gyvena New Yorke ir jeigu ji norėtų važiuoti Australijon, turėtų peržaisti su R. Tallat-Kelpšaite.

V. GERULAITIS-ANTRASIS

Vitas Gerulaitis-amerikiečių teniso žvaigždė, paskutiniu laiku turnyruose nebuvo sėkmingas. Tačiau lapkričio 30 d. Milane pasibaigusiame turnyre jam pavyko užimti antrąją vietą. Jis rungtynėse dėl pirmos vietos prakišo mažiau žinomam amerikiečiui—Gene Mayer 6-4, 6-2. Trečią vietą užėmė šiuo metu pasaulinėje kvalifikacijoje Gerulaitį pralenkęs kitas newjorkietis-John McEnroe.

Algimantas Varnas, buvęs chicagietis, dabar gyvenantis Los Angeles, treneruoja Los Angeles lietuvių sporto klubo Bangos krepšinio komandą. Ši komanda žaidžia Santa Monica lygoje. Lapkričio 5 d. turėtos pirmosios rungtynės ir pralaimėta prieš praėjusio sezono čempionus.

Dailininkės Danguolės Jurgutienės paroda

Chicagos lietuviai turėjo retą progą susipažinti su Detroito priemiesčiuose gyvenančia dailininke Danguolė (Šeputaite) Jurgutiene, kurios darbai buvo išstatyti lapkričio 21-30 dienomis Čiurlionio vardo galerijoje Chicagoje. Nors dailininkė dar gana jauna, tačiau savo išsilavinimu bei pasireiškimais nėra naujokė.

Ji yra baigusi Wayne State universitetą Detroite, o meno studijas tęsė Oakland Community College, Maddona College, Birmingham Bloomfield Art Association ir Londono universitete, Anglijoje. Jurgutienė yra Farmington Artist Club narė ir yra dalyvavusi lietuvių bei amerikiečių grupinėse parodose.

Chicagoje, kur vyksta tiek daug pasaulinio garso parodų, o taip pat neblogų ir lietuvių dailininkų parodų, yra sunku ką nors nustebinti. Tad viešnia iš Michigano valstijos čia neparodė ką nors ypatingai naujo, nebent tik gerus norus ir savo drąsą. Reikia tikėtis, kad šios savybės leis jai ateityje tobulėti ir plėsti savo kūrybinį akiratį bei sugebėjimus.

Jos parodą Chicagoje surengė LSS skaučių seserijos Vadija. [eš.]

●

Išleista Vengrijoje lietuvių poezijos antologija. Joje atspausdinta 18 liaudies dainų ir 50 poetų eilėraščių. Darbus vertė 16 vertėjų.

BOSTONE MIRĖ JONAS P. TUINILA

Gruodžio 12 So. Bostone mirė plačiai žinomas visuomenininkas, jaunimo draugas, namams pirkti bei parduoti agentūros savininkas Jonas P. Tuinila, sulaukęs 96 m. amžiaus.

Velionis į JAV atvyko 1903 m. Visą laiką gyveno Bostone. Jis sveikatos sumetimais kasdien eidavo maudytis į L Street pajūrį South Bostono City Point.

Paliko dvi dukteris Virginia Kropas ir Eleonorą Fleming.

Palaidotas Forest Hills kapinėse, Jamaica Plain, Mass.

Vytautas Beleckas ir sūnus Jonas, sav. Winter Garden svetainės, 1883 Madison St., Ridgewood, N.Y.11227. Telef. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogomis. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

Lietuvių kredito unija—bankelis

KASA

LITHUANIAN FEDERAL CREDIT UNION

86-01 114th St., Richmond Hill, N. Y. 11418

Tel. [212] 441-6799

KASOJE gausite:

- Draugišką patarnavimą.
- Aukštesnius nuošimčius negu bankuose už nuolatines santaupas:

KASOJE- [7%] bankuose tik 5.5%

- Aukštus nuošimčius už 3-jų, 6-šių arba ilgesnio laiko Certificates of Deposits.

Šiuo metu už Certificates of Deposit KASOJE duodama [11.75] palūkanų.

- Galimybę pirkti Certificates of Deposit mažesnėmis sumomis—$500 blokais, už tuos pačius aukštus procentus.
- Lengvas ir patogias sąlygas pinigų skolinimui.
- Valdžios įstaigų garantiją ir santaupų apdraudimą iki $100,000 sumos kiekvienam asmeniui.

Apsilankykite KASOJE arba skambinkite savaitės dienomis iki 9 val. vakaro, penktadieniais iki 6 val. ir šeštadieniais iki 5 val. Kasoje patarnavimas lietuvių ir anglų kalbomis.

ATIDARYTAS NAUJAS DANTŲ GYDYMO CENTRAS

DR. DONATAS ALEKSANDRAVIČIUS, VEDĖJAS

Metro Dental Service, P. C.

116-06 MYRTLE AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y. 11418

Prieinamos kainos, modernūs įrengimai, patogus privažiavimas Jamaica ir Myrtle Ave. autobusais, atidarytas kasdien vakarais ir šeštadieniais.

SKAMBINTI: [212] 441-0909

Susitarti dėl laiko ir pasitikrinti kainas

Mirė prelatas Pranciškus Juras

Lapkričio 21 d., Putnam, Conn. ligoninėje mirė prelatas Pranciškus Juras, anksčiau buvęs ilgametis Lawrence, Mass. lietuvių parapijos klebonas, lietuviškų knygų mecenatas, Alkos muziejaus įsteigėjas, kultūrininkas.

Palaidotas lapkričio 26 Šv. Kazimiero kapinėse Chicagoje.

Buvo gimęs 1891 birželio 16 Bridų kaime, Šiaulių apskr. Baigęs Sutkūnų pradžios mokyklą, dirbo Šiauliuose krautuvėje, o porą metų buvo vartotojų kooperatyvo vedėju.

Į Ameriką atvyko 1912 m. Brooklyno lietuvių Angelų parapijos klebono kun. A. Varnagirio pagalba, 1913 m. pradėjo studijas St. Carl's kolegijoje Cotonsville, Md. Susirgęs džiova, studijas nutraukė Vėliau mokėsi St. Vincent de Paul universitete Chicagoje, Kenrick seminarijoje St. Louis, Mo., St. John's seminarijoje Brighton, Mass.

Lawrence lietuvių parapijoje buvo vikaru, 1927 m. paskirtas Lowell, Mass., lietuvių parapijos klebonu, nuo 1929 m. vėl grįžo į Lawrence, Mass., jau lietuvių Šv. Pranciškaus parapijos klebonu.

Iš klebono pareigų pasitraukė 1967 m. ir apsigyveno Putnam, Conn. Matulaičio namuose.

Prelatas Pranciškus Juras

1959 m. pakeltas prelatu—Right Reverend, o 1966—Apaštališkuoju protonotaru.

Prel. Juro veikla buvo šakota, visuomenininkas, lietuviškų knygų leidėjas, veikė lietuvių organizacijose, Alkos muziejaus įsteigėjas, savo lėšomis pastatė pirmuosius namus Putname, kur surinko daug vertingų daiktų.

Išleido virš 40 lietuviškų knygų, rėmė kultūrininkus, rašytojus, visuomenininkus. Išleido V. K. Banaičio 100 liaudies dainų.

Lietuvoj pranciškonam įkūrė Kretingoje spaustuvę. Amerikoje parėmė pranciškonų vienuolyną Kennebunkport, Maine.

Mirė kun. Vaclovas Martinkus

Lapkričio 18 d. mirė kun. Vaclovas Martinkus, Providence, R. I., Šv. Kazimiero lietuvių parapijos klebonas. Naktį buvo pasnigę. Anksti atsikėlęs kąsė sniegą. Parėjęs pavargęs. Prašė svečio prel. Jono Balkūno mišias atlaikyt. Atsigulė pailsėti, kur ištiko širdies priepuolis. Kai namiškiai subėgo, jau buvo miręs.

Liko sesuo Akvilija Odinienė, gyvenanti arti Chicagos ir brolis Danielius.

Kun. Martinkus buvo gimęs 1909 kovo 15 Vaitelių kaime, Ylakių valsčiuje, Mažeikių apskrityje. Lankė Ylakių vidurinę mokyklą. Baigęs Mažeikių gimnazijos 5 klases, 1928 įstojo į Telšių kunigų seminariją. Baigė 4-tą laidą, į kunigus įšventintas 1935 balandžio 20.

1935 gegužės 5 paskirtas Mažeikių vikaru, išbuvo iki 1940 gegužės 5. Tada perkeltas klebonu į Židikus, kur jis išplėtė administracinę, statybinę veiklą. Židikuose vadovavo naujos bažnyčios, klebonijos ir kelių kitų parapijos pastatų statybai, pertvarkė kapines, 1940 pastatė paminklinę koplyčią rašytojai Šatrijos Raganai-Marijai Pečkauskaitei, kuri Židikuose ilgai gyveno ir ten mirė. Projektą koplyčiai padarė architektas Jonas Mulokas, dabar gyvenąs Los Angeles, Cal.

Į Vakarus pasitraukė 1944 spalio 7. Pradžioje buvo Bavarijoje. Apsigyvenęs Fuerthe, buvo Fuerto, Niurnbergo, Erlangeno lietuvių kapelionas. 1946 birželio 28 persikėlė į Vokietijos šiaurę, buvo Liubeko lietuvių stovyklos kapelionas.

Į Ameriką atvyko 1950, dirbo senelių namuose. 1952 gegužės 29 persikėlė į Šv. Kazimiero lietuvių parapiją Providence, R. I. Buvo vikaru, o mirus klebonui kun. Vaitiekūnui, 1963 paskirtas klebonu.

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

PILDOMI MIESTO, VALSTYBĖS IR FEDERALINĖS VALDŽIOS MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI.

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y. 11418
Telefonas: VIrginia 6-1800

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radžiūnas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniams ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 11368

ĮVAIRIOMS PROGOMS GĖLIŲ GAUSITE

ALICE'S FLOWER SHOP

107-04 JAMAICA AVENUE, RICHMOND HILL, N. Y. 11418
Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454. Vakare 835-4149

ČIA RASITE NUOŠIRDŲ LIETUVIŠKĄ PATARNAVIMĄ.

Tel. VIrginia 8-3800 Free Estimate

Serv-Well Roofing Co., Inc.

All Kinds of Roofing and Sheet Metal Work

METAL CORNICES AND SKYLIGHTS
GUTTERS AND LEADERS PUT UP
Tin, Tar, Gravel Slate, Tile and Shingle Roofing—Traffic Top Roofs
Asphalt & Asbestos Wall Shingling

77-20 - 101st Avenue Ozone Park, N. Y. 11417

Juozas Kavaliauskas

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Licensed Pennsylvania and New Jersey

1601 S. SECOND STREET, PHILADELPHIA, PA.
Telefonas DEwey 4-5136

JOSEPH J. GARSZVA

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Undertaker and Embalmer

HAVEN HILL FUNERAL HOME, INC.

104-38 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y. 11418
Telefonas 846-1970

J. MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME

MODERNI, VĖSINAMA KOPLYČIA

A. J. BALTON-BALTRŪNAS
LICENSED MANAGER AND NOTARY PUBLIC

660 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y. 11211
Tel. STagg 2-5043

VIENYBĖ

1981 Naujųjų metų sutikimo balius, rengiamas LB New Yorko Apygardos ir Apylinkių valdybų, įvyksta gruodžio 31 d., trečiadienį, Kultūros židinio salėje. Bus šalti užkandžiai ir šilta vakarienė; šampanas ir stipresni gėrimai kiekvienam stalui. Šokiams gros Joe Thomas orkestras. Kokteilis—8 v. v., baliaus pradžia—9 v. v., karšta vakarienė—10 v. v. Įėjimas $30 asmeniui. Jaunimui—moksleiviams—$20.

Jonas Kiznis, vietoje Kalėdų ir Naujų Metų sveikinimo atvirukų, paskyrė Vienybės spaudai paremti $15. Jis rašo, kad sveikinąs su šventėmis "visus draugus ir nedraugus, tikinčius ir netikėlius bedievius ir lietuvių spaudos neskaitančiuosius".

Jono Jurašo pastatytasis sėkmingai Broadwayuje vaidintas veikalas "Savižudis" dabar laikinai nevaidinamas, nes pagrindinis aktorius Derek Jacobi išskrido į Londoną dalyvauti savo motinos laidotuvėse.

Kun. Vytautas Pikturna, daug metų dirbęs New Yorke, sausio 4 d. išsikelia į Floridą. Su juo atsisveikinimas bus Katalikių Moterų Sąjungos 29 Kuopos rengiamame prieškalėdiniame pobūvyje gruodžio 21 d., sekmadienį, tuojau po *mišių Angelų Karalienės par. salėje.*

Romas Kezys, Laisvės Žiburio radijo vedėjas, gruodžio 14, Kultūros Židinyje savo talkininkam surengė vaišes. Dalyvavo 40 žmonių. Čia vaišes paruošė Romo mamytė Eugenija Kezienė su savo talkininkėm. Programą pravedė radijo klubo pirmininkas teisininkas Antanas Diržys. Invokaciją sukalbėjo Darbininko redaktorius Tėv. Kornelijus Bučmys, OFM. Lengvos humoristinės nuotaikos programą paruošė Paulius Jurkus, o Vitalis Žukauskas papasakojo linksmų anekdotų. Vaišėse dalyvavo ir kalbėjo Vladas Šakalys ir Simas Kudirka.

KARIUOMENĖS MINĖJIMAS

Lietuvos kariuomenės minėjimas Brooklyne įvyko lapkričio 23 d. Po pamaldų Apreiškimo par. bažnyčioje, minėjimo programa buvo parapijos salėje. Jai vadovavo dr. E. Noakas.

Pagerbus žuvusius karius ir partizanus, pagerbti ir minėjime dalyvavusieji savanoriai kūrėjai: Jurgis Kiaunė, Petras Jurgėla, Jonas Jankus ir Juozas Zarauskas. Jiems ketverių metų mergytė, pasipuošusi tautiniais drabužėliais, ir birutiečių pirm. M. Klivečkienė prisegė po gėlę.

Pagrindiniu kalbėtoju buvo svečias iš Philadelphijos Balys Raugas. Meninę dalį atliko solistė Angelė Kiaušaitė, akompanuojant Bary Faber.

Minėjimą rengė ramovėnai, savanoriai kūrėjai, birutietės, šauliai.

Mečislovas Razgaitis, solistas, gruodžio 9, vyko pas muziką Juozą Stankūną į New Jersey. Ten norėjo turėti dainavimo pamoką. Staiga autobuse jam pasidarė negera—jį ištiko širdies priepuolis. Dar pajėgė nueiti pas muziką J. Stankūną, kuris jį tuoj nugabeno į Alexian Brothers ligoninę, Elizabethe. Paguldytas ypatingos priežiūros skyriuje.

Linkime Mečislovui greit sustiprėt.

Dr. Juozas Lingis su žmona, grįždamas iš Argentinos į Švediją, kur jis pastoviai gyvena, gruodžio 15-16 buvo sustojęs New Yorke. Viešėjo pas G. ir R. Ruzgus, Apžiūrėjo miestą. Į Švediją išskrido gruodžio 16.

Arūnas Čiuberkis, newyorkietis dramos aktorius, atliko pagrindinį vaidmenį Comedia dell'arte pastatyme Nassau aps. gruodžio 5, 6, 12 ir 14 d. New Conservatory teatre.

Dail. Česlovas Janušas ilgesnį laiką ligoninėje išbuvęs grįžo namo. 1981 m. sueina 50 jo kūrybinės veiklos metų. Sustiprėjęs planuoja surengti apžvalginę parodą.

PADĖKA

Gruodžio pirmą savaitę man teko praleisti Englewood, N. J., ligoninėje, kur man buvo padaryta abiejų kojų kaulų operacija. Sugrįžusi namo ir sveikdama, nuoširdžiu dėkingumu prisimenu visus man padėjusius, mane lankiusius ar paguodusius.

Ypatingai dėkoju chirurgui dr. Joseph Salvatore, dr. Marijai Žemaitienei, kurios globoje buvau, ir Aleksui Žemaičiui. Dėkoju visiems už gėles ir korteles, jų tarpe Lietuvių Darbininkų Draugijos 7 Kuopai.

Ona Juozėnienė

Gerai nusiteikęs rašytojas Liūdas Dovydėnas kalba savo knygos pristatyme Kultūros židinyje, Brooklyne.

Popietė su rašytoju Liūdu Dovydėnu

Sekmadienį, lapkričio 30 d., Kultūros židinyje įvykęs Liudo Dovydėno apsakymų knygos "Vasaros vidudienis" pristatymas buvo įdomus ir sėkmingas.

Vaižganto Klubo surengtą popietę pradėjo Paulius Jurkus pokalbiu su rašytoju, prieš tai prisegęs Elenai Dovydėnienei korsažą. Jurkus su Dovydėnu plačiai pasikalbėjo apie jo gyvenimą nuo pat vaikystės iki šių dienų, jam įsikūrus Pennsylvanijoje, senosios Amerikos lietuvių sostinės, Scrantono, pašonėje.

Autorius klausinėjamas papasakojo apie savo parašytas knygas, rašymo būdą, nuotaikas, ir bendrai apie savo požiūrį į rašymą. Jo atsakymai buvo tokie pat gyvi, kaip ir jo kūryba, atmiežti lengvu jumoru.

Alina Staknienė, aptardama "Vasaros vidudienį", atkreipė dėmesį į autoriaus pagarbą ir meilę žmogui, į autoriaus turtingą ir vaizdingą—gyvą kalbą, jo polinkį ironijai ten, kur ji tinka ir reikalinga.

Aktorius Juozas Boley-Bolevičius paskaitė iš naujosios knygos apsakymą "Mano velnias". Skaitovo interpretacija buvo santūri ir logiška.

Pabaigai prie kavutės visi pasidalino įspūdžiais iš vakaro programos, bei įsigijo Dovydėno knygų, kurias autorius mielai autografavo. Buvo ir parodėlė: ant stalo buvo išdėstyta keliolika nuotraukų iš autoriaus gyvenimo, susitikimų su kolegomis rašytojais.

* * *

Kasos Kredito Unijoj dabar pats geriausias laikas taupyti pinigus, nes Certificates of Deposit Kasoje neša 12.5% efektingą metinį prieauglį. Svarbiausia, kad Kasoje nėra reikalinga imti Certificates of Deposit 10,000 dolerių sumoje, bet galima padėti daug mažesnius indėlius 500 dolerių vienetais ir pasinaudoti tais pačiais aukštais procentais. Tas įgalina mažesnius taupytojus pervesti savo santaupas į Kasos Share Certificate indėlius ir gauti 12.5% metines palūkanas.

Paprastos taupomosios sąskaitos Kasoje taip pat duoda aukštas 7% palūkanas, o bankuose tiktai 5.5%. Visi indėliai apdrausti iki 100,000 dol. sumos ir visi Kasos taupytojai turi lengvatas gauti paskolom. Dėl informacijų skambinkite (212) 441-6799.

Aktorius Vitalis Žukauskas, į Chicagą nuvykęs atidaryti V-ji Teatro Festivalį, Jaunimo Centre kalbasi su Vienybės red. kolektyvo nariu Ed. Šulaičiu. Dešinėje matomas Festivalio rengimo komiteto pirm. rašyt. Anatolijus Kairys.

Ž. Degučio nuotr.